

Uchwała Nr XV/144/15
Rady Gminy Kurzętnik
z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515), art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.) na wniosek Wójta **Rada Gminy uchwala:**

§ 1.

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020.

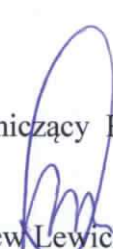
§ 2.

Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Lewicki

UZASADNIENIE
do uchwały w sprawie przyjęcia
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Kurzętnik
na lata 2016-2020

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Załącznik do Uchwały Nr XV/144/15

Rady Gminy Kurzętnik z dnia 30 grudnia 2015 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Kurzętnik
na lata 2016-2020

2015

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII	18
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	21
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	21
2. DEMOGRAFIA	22
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	24
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	26
5. GOSPODARKA	26
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	27
7. EDUKACJA I KULTURA	28
8. OCHRONA ZDROWIA	32
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	34
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	36
11. POMOC SPOŁECZNA	38
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	49
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	51
14. BEZROBOCIE	56
15. BEZDOMNOŚĆ	59
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	60
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	63
18. SYTUACJA DZIECKA	71
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	77
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	79
21. ANALIZA SWOT	84
22. PODSUMOWANIE	95
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	102
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	102
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI	117
3. RAMY FINANSOWE	118
4. PROGRAMY I PROJEKTY	119
IV. UWAGI KOŃCOWE	122

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania bądź złagodzenia wielu z tych problemów, jak i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe. Do analizy wykorzystano 110 wypełnionych anonimowo ankiet, w których do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie odnieśli się losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła). Należy zaznaczyć, iż analizie poddano również odczucia młodego pokolenia mieszkańców – wśród 110 analizowanych ankiet 11 zostało wypełnionych przez członków Młodzieżowej Rady Gminy. W kolejnych 41 anonimowych ankietach respondenci odpowiadali na pytania dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Z kolei analizie sytuacji dziecka w gminie w środowisku szkolnym i rodzinnym służyło 7 ankiet wypełnionych przez pedagogów z funkcjonujących na terenie gminy placówek oświatowych.

Dokument został przygotowany na lata 2016-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej

i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

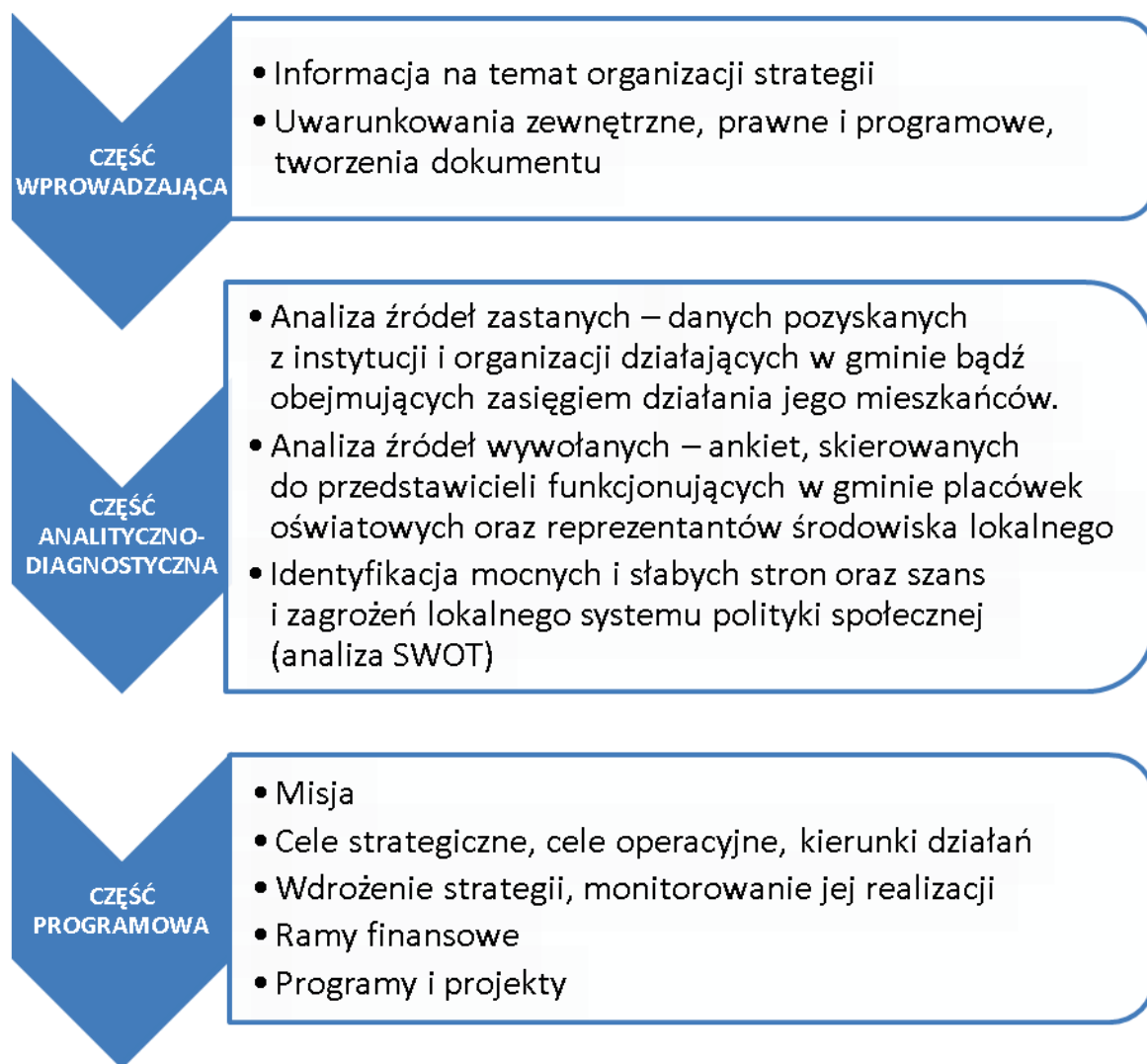
• Demografia;	• Sektor pozarządowy;
• Infrastruktura techniczna;	• Bezrobocie;
• Komunikacja i transport;	• Bezdomność;
• Gospodarka;	• Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
• Zasoby i warunki mieszkaniowe;	• Problemy równości płci,
• Edukacja i kultura;	• Sytuacja dziecka;
• Ochrona zdrowia;	• Sytuacja osób starszych;
• Sport, rekreacja i turystyka;	• Sytuacja osób niepełnosprawnych.
• Bezpieczeństwo publiczne;	
• Pomoc społeczna;	

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji

wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt **„Unia innowacji”** ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt **„Młodzież w drodze”** służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt **„Europejska agenda cyfrowa”** zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjnego rywalizowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program**

walki z ubóstwem” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję rozwoju („Warmia i Mazury regionem, w którym warto żyć”).

Opracowano diagnozę problemową „Konkurencyjność Warmii i Mazur”. Wyznaczono cel generalny („Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”), cele strategiczne i operacyjne.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych.

Celem strategicznym celu „Otwarte społeczeństwo” jest wzrost aktywności społecznej, natomiast cele operacyjne to m.in. dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, różnorodna i dostępna edukacja, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych, a także zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, wzrost dostępności mieszkań, wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej, poprawa jakości i ochrona środowiska.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

Warmińsko-Mazurski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 jest instrumentem realizującym zadania zmierzające do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Unii Europejskiej przez inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Za sprawą programu gospodarka województwa ma być bardziej konkurencyjna, a obszarami, na które szczególnie skierowano cele programu są przedsiębiorczość (zwłaszcza małe i duże przedsiębiorstwa), projekty innowacyjne łączące sferę biznesu oraz nauki.

Przewidywane w programie działania zostały pogrupowane wokół osi priorytetowych, w przyporządkowanych im celach tematycznych i priorytetach inwestycyjnych, ukierunkowanych na realizację celów szczegółowych. Spośród nich do zagadnień z zakresu polityki społecznej odnoszą się następujące osie:

OŚ PRIORYTETOWA 2. KADRY DLA GOSPODARKI.

- Cel tematyczny: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Cel szczegółowy: Wzrost liczby miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3 i 4 lata.

Cel szczegółowy: Podniesienie wiedzy i/lub kompetencji dzieci i młodzieży uczestniczących w edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym o specjalnych potrzebach.

Cel szczegółowy: Podniesienie wiedzy i/lub kompetencji nauczycieli/pedagogów systemu oświaty.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Cel szczegółowy: Podniesienie kompetencji osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy z powodu niskich kompetencji ICT i językowych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.

Cel szczegółowy: Poprawa zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego w szczególności poprzez podniesienie ich kwalifikacji zawodowych.

Cel szczegółowy: Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych, w szczególności w wieku 25-64 lata.

OŚ PRIORYTETOWA 8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI.

- Cel tematyczny: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną.

Cel szczegółowy: Poprawiona dostępność infrastruktury zdrowotnej.

Cel szczegółowy: Poprawiona dostępność infrastruktury społecznej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

Cel szczegółowy: Ograniczona skala ubóstwa na obszarach rewitalizowanych.

OŚ PRIORYTETOWA 9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.

- Cel tematyczny: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Cel szczegółowy: Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego, dopasowane do potrzeb rynku pracy.

Cel szczegółowy: Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej, wspierającej umiejętności kluczowe uczniów.

Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej.

OŚ PRIORYTETOWA 10. REGIONALNY RYNEK PRACY.

- Cel tematyczny: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Cel szczegółowy: Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50. roku życia, nisko-wykwalifikowanych oraz kobiet.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel szczegółowy: Wzrost liczby nowo powstałych, trwałych przedsiębiorstw.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Cel szczegółowy: Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy przez osoby pełniące funkcje opiekuńcze.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Cel szczegółowy: Podniesienie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora MŚP i ich pracowników, w tym MŚP przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne.

Cel szczegółowy: Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Aktywne i zdrowe starzenie się.

Cel szczegółowy: Wzrost szans na rynku pracy osób zagrożonych dezaktywizacją zawodową z powodu wieku lub stanu zdrowia.

OŚ PRIORYTETOWA 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE.

- Cel tematyczny: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Cel szczegółowy: Wzrost szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych.

Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Cel szczegółowy: Wzrost zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej (PES) oraz zwiększenie dostępności do usług dla PES.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi powiat współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa warmińsko-mazurskiego.

Zgodnie z dokumentem Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku polityka społeczna województwa warmińsko-mazurskiego stanowi integralną część rozwoju, czemu mają sprzyjać i dawać gwarancję pewne ustalenia.

Realizacja strategii i polityki społecznej województwa ma sprzyjać:

- zrównoważonemu rozwojowi,
- budowaniu spójnych i funkcjonalnych społeczności,
- ochronie podmiotowości i promocji zaradności obywateli,
- ustaleniu pewnego minimum i hierarchii chronionych zasad i priorytetów,
- realnemu udziałowi podmiotów niepublicznych w tworzeniu i realizacji programów społecznych.

W celu realizacji tej strategii sformułowano następujące priorytety:

- Priorytet I: Prawidłowo funkcjonująca rodzina,
- Priorytet II: Wzmacnianie integracji społecznej,
- Priorytet III: Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych,
- Priorytet IV: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Priorytety strategiczne rozpisane zostały na cele operacyjne i zadania adresowane do:

- Dzieci i młodzieży, Rodziny,
- Seniorów,
- Osób z ograniczeniem sprawności,
- Osób z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego.

Ustalenia tego dokumentu mają duże znaczenie ze względu na konieczność uwzględnienia i realizacji jednego z trzech celów strategii Europa 2020, jakim jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego jest dokumentem, który pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskazuje obszary, które powinny być podmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Strategia odnosi się w swych zapisach kierunkowych do zadań i możliwości realizacyjnych samorządu powiatowego, biorąc pod uwagę przesłanki wynikające z działań jednostek organizacyjnych

pomocy społecznej szczebla gminnego. Główne kierunki działania powiatu oraz priorytety samorządu w działalności na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców zostały ujęte w misji, która brzmi: „Powiat Nowomiejski miejscem zrównoważonego rozwoju społeczności dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd lokalny we współpracy z partnerami społecznymi”.

Strategia wyznacza trzy główne cele strategiczne, przypisując do każdego z nich cele operacyjne i kierunki działania.

- Cel strategiczny 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

- 1.1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
- 1.2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
- 1.3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- 1.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

- Cel strategiczny 2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 2.2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

- Cel strategiczny 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

- 3.1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
- 3.2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2013 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Kurzętnik na lata 2016-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe trudności we wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2007-2013 stanowiły deficyty finansowe i kadrowe.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- zatrudnienie pedagogów we wszystkich szkołach
- rozwój zajęć pozalekcyjnych
- likwidacja barier w szkołach i innych obiektach użyteczności publicznej
- szkolenia dla pracowników ośrodka pomocy społecznej i nauczycieli
- budowa orlików i rozwój zajęć sportowych
- organizacja wielokierunkowych zajęć w Gminnym Centrum Kultury
- prowadzenie Klubu Integracji Społecznej
- organizacja staży zawodowych
- realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny
- promocja zdrowego stylu życia.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się zrealizować następujących przedsięwzięć:

- utworzenia Dziennych Domów Samopomocy
- utworzenia Klubów Seniora
- utworzenia Ośrodków Rehabilitacji.

Projekty wynikające z zapisów strategicznych

W latach 2007-2013 zostały zrealizowane poniżej przedstawione projekty wynikające z zapisów strategicznych.

1. „Program aktywnej integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie Kurzętnik” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie, 274 uczestników w 7 edycjach.
2. „Teraz My- MŁODZI – aktywizacja zawodowa i społeczna młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym z gminy Kurzętnik” – cel: aktywizacja społeczna i zawodowa młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w gminie Kurzętnik, 20 uczestników.
3. „Pełni życia, pełni mądrości” – cel: aktywizacja społeczna osób starszych (w wieku powyżej 60. roku życia) z terenu gminy Kurzętnik, 24 uczestników.
4. „Najtrudniejszy pierwszy krok” – cel: aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z terenu gminy, 12 uczestników.
5. „Aktywni w każdym wieku” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w wieku powyżej 45 roku życia z terenu gminy, 16 uczestników.
6. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej „Nasz Start” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w gminie, 15 uczestników.
7. „Miej moc zwalczać przemoc” – cel: podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie , 7 uczestników.
8. „Edukujemy i przeciwdziałamy przemocy” – cel: podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 54 uczestników.
9. „Klub Integracji Społecznej w środowisku wiejskim” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie, 15 uczestników.
10. „Klub Integracji Społecznej animatorem lokalnej przedsiębiorczości społecznej” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie, 12 uczestników.
11. „Klub Integracji Społecznej w Kurzętniku” – cel: aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie, 32 uczestników.

Jakie przedsięwzięcia bezwzględnie należałoby podjąć w nowym okresie programowania

Należy kontynuować wszystkie przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2007-2013, ze szczególnym uwzględnieniem: realizacji Szkoły dla Rodziców, promowania zdrowego stylu życia, promowania liderów lokalnych, przygotowania do pozyskiwania środków oraz

realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, zatrudnienia wykwalifikowanych animatorów lokalnych, realizacji Klubu Integracji Społecznej. Ponadto należy:

- utworzyć Kluby Seniora na bazie świetlic wiejskich
- utworzyć ośrodek rehabilitacji pod nadzorem fizjoterapeuty
- utworzyć poradnictwo rodzinne.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Kurzętnik jest gminą wiejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nowomiejskim. Zajmuje powierzchnię 149,9 km². Jest jedną z pięciu gmin, wchodzących w skład powiatu nowomiejskiego. W skład gminy Kurzętnik wchodzi 20 sołectw: Bratuszewo, Brzozie Lubawskie, Kamionka, Kąciaki, Krzemieniewo, Kurzętnik I, Kurzętnik II, Lipowiec, Małe Bałówki, Marzęcice, Mikołajki, Nielbark, Otręba, Romanowo, Sugajenko, Szafarnia, Tereszewo, Tomaszewo, Wawrowice, Wielkie Bałówki. Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy obejmuje swym zasięgiem wschodni kraniec Pojezierza Brodnickiego. Gmina położona jest w dolinie rzeki Drwęcy. Graniczy z gminą Biskupiec, Nowe Miasto Lubawskie, Grodziczno i gminą miejską Nowe Miasto Lubawskie oraz gminą Zbiczno i Brzozie w obrębie województwa kujawsko-pomorskiego.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat walorów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe.

Na wstępie przedstawicieli środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali korzystne położenie geograficzne gminy. Atuty wynikające z położenia geograficznego to również niezaprzeczalne walory przyrodnicze tego regionu. Większość respondentów uznała, że niezaprzeczalnym atutem gminy jest jej dynamiczny rozwój, budowa obiektów rekreacyjno-sportowych i organizowanie na nich imprez kulturalno-sportowych, mających na celu integrację społeczeństwa, zamieszkującego gminę. Respondenci wskazywali również na szybki rozwój szkolnictwa w gminie, umożliwienie dzieciom i młodzieży rozwijania swoich umiejętności i wynagradzanie ich wyników w nauce, przyznawanymi stypendiami naukowymi.

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wśród wypowiedzi mieszkańców na ten temat pojawiał się brak zakładów pracy, zapewniających miejsca pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi. Zdaniem zdecydowanej większości respondentów, jest to najpoważniejszy problem tego regionu. Jego efektem jest ucieczka ludzi młodych w inne regiony Polski, a nawet za granicę. Narzekano także na słabą promocję walorów turystycznych gminy, niewykorzystanie potencjału, wynikającego

z położenia gminy, wśród jezior i lasów. W odpowiedzi na zadane pytanie wskazywano także problemy infrastrukturalne, tj. zły stan dróg w gminie, nienależyte oświetlenie dróg, brak przystanków autobusowych, utrudnienia w komunikacji, wynikające z braku połączeń między niektórymi częściami gminy.

W gminie powołano Młodzieżową Radę Gminy, w celu zaangażowania młodych w życie mieszkańców regionu i wybadania ich opinii w istotnych dla gminy sprawach. Tej grupie mieszkańców postanowiono zadać te same pytania.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące największych atutów gminy, członkowie Młodzieżowej Rady Gminy wskazywali podobnie do pozostałych mieszkańców gminy, wymieniając korzystne położenie gminy i jej walory przyrodnicze, dynamiczny rozwój szkolnictwa i przyznawanie stypendiów naukowych. Młodszy mieszkańcy gminy dostrzegali także działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uznając go za niezaprzeczalny atut gminy.

Udzielając odpowiedzi na kolejne pytanie, dotyczące słabych stron gminy, podobnie jak poprzedni respondenci, młodzież w większości wskazywała na problemy infrastrukturalne gminy. Wśród odpowiedzi na zadane pytanie, ankietowani wymieniali także słaby dostęp do lekarzy specjalistów i istotny problem bezrobocia w gminie, wynikający z niewielkiej liczby zakładów pracy.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku gmina Kurzętnik miała 9 094 mieszkańców, w tym 4 555 kobiet, które stanowiły 50,1% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 61 osób na km². W latach 2012-2014 wahała się liczba dzieci i młodzieży, zmniejszała się liczba osób w wieku produkcyjnym, sukcesywnie rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 094	2 052	2 062
liczba osób w wieku produkcyjnym	5 682	5 626	5 609
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 304	1 365	1 423
ogółem	9 080	9 043	9 094

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Kurzętnik przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	136	100	110
liczba zgonów	88	93	73
przyrost naturalny	48	7	37

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie liczba urodzeń żywych w gminie Kurzętnik wahała się (w 2012 r. wynosiła 136, w 2013 r. zmalała do 100, aby w 2014 r. wzrosnąć do 110). Podobnie miała się rzecz z liczbą zgonów (od 88 w 2012 r., poprzez 93 w 2013 r., do 73 w 2014 r.). Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był w latach 2012-2014 dodatni (48 w 2012 r., 7 w 2013 r., 37 w 2014 r.).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
zameldowania spoza gminy	89	115	102
w tym z zagranicy	0	0	1
wymeldowania poza gminę	114	116	107
w tym za granicę	0	6	1
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-25	-1	-5
saldo migracji w ruchu zagranicznym	0	-6	0
saldo migracji ogółem	-25	-7	-5

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. Migracje odbywały się w ruchu wewnętrznym i zagranicznym. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wskazało na niekorzystny bilans, zwłaszcza w roku 2012 (-25). W latach 2013 i 2014 bilans migracji wewnętrznych był bardziej korzystny (-1 w roku 2013, -5 w roku 2014), ze względu na wzrost liczby zameldowań spoza gminy (115 w 2013 r., 102 w 2014 r.) względem roku 2012 (89). Saldo migracji w ruchu zagranicznym również wykazało wahania w analizowanym okresie (0 w 2012r, -6 w 2013 r., 0 w 2014 r.). Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym z biegiem lat stawało się bardziej korzystne dla gminy (-25 w 2012 r., -7 w 2013 r., -5 w 2014 r.).

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w gminie Kurzętnik każą zwrócić baczną uwagę na uwidocznione w nich istotne kwestie. Dotyczą one zarówno malejącego udziału w populacji gminy produkcyjnej grupy wiekowej, jak i systematycznego wzrostu liczby osób starszych.

Opisane wyżej tendencje uzasadniają niezbyt korzystną prognozę demograficzną dla gminy i stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją wymagają bowiem oprócz, co oczywiste, adresowania usług społecznych do rodzin, dzieci i młodzieży, także dostosowywania ich, w znacznie większym zakresie niż dotychczas, do potrzeb seniorów. Należy mieć na względzie, że coraz większej grupie ludzi starszych trzeba będzie udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Kurzętnik posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	235,4
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	2149
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	42,21
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	813
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	158
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	632
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	287,83
w tym długość dróg gminnych (w km)	90,83

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

Komunalna oczyszczalnia ścieków gminy Kurzętnik znajduje się w miejscowości Kurzętnik. Gmina Kurzętnik należy do Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste środowisko”. Zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi pełni Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Rudno Sp. z o.o. z siedzibą w Rudnie.

Obecnie na analizowanym obszarze nie ma czynnej sieci gazowej. Nie występują także większe źródła wytwarzania energii cieplnej.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar kultury, sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2012-2014:

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Małe Bałówki, Mikołajki, Otręba i Marzęcice (2012 r.),
- rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Lipowcu (2012 r.),
- przebudowa ponad 3 kilometrów dróg gminnych w miejscowości Brzozie Lubawskie, Nielbark i Krzemieniewo-Bratuszewo (2012 r.),
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy, m.in. budynku Urzędu Gminy Kurzętnik, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku, Szkoły Podstawowej w Brzoziu Lubawskim, Zespołu Szkół w Kurzętniku, Zespołu Szkół w Marzęcicach (2013 r.),
- przebudowa i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Marzęcicach o pomieszczenia klasowe, socjalne i pomieszczenia kotłowni (2013 r.),
- przebudowa 5 kilometrów dróg gminnych, m.in. dróg Tereszewo-Lipowiec, Mikołajki-Nowy Dwór (2013 r.),
- budowa ponad 2 kilometrów sieci wodociągowo-kanalizacyjnej przy ul. Wiejskiej w Kurzętniku oraz na Górnym Kurzętniku (2013 r.),
- budowa 1,5 kilometra sieci wodociągowej w miejscowości Tereszewo i Wawrowice (2013 r.),
- wykonanie zadania „Uzbrojenie terenów w miejscowościach Nielbark i Kurzętnik poprzez budowę dróg, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej” (2014 r.),
- budowa sieci szerokopasmowej w relacji Kurzętnik-Nielbark (2014 r.),
- przebudowa systemu ogrzewania w szkołach publicznych na terenie gminy – Szkoła Podstawowa w Brzoziu Lubawskim, Szkoła Podstawowa w Tereszewie, Zespół Szkół w Kurzętniku (2014 r.),
- budowa boiska wielofunkcyjnego w Szkole Podstawowej w Tereszewie (2014 r.),
- przebudowa łącznie około 14 kilometrów dróg, m.in. droga Kurzętnik-Nielbark, Tereszewo-Lipowiec, Mikołajki-Nowy Dwór, Wawrowice-Wielka Osówka oraz drogi osiedlowe na Osiedlu Rzecznym w Kurzętniku (2014 r.).

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Kurzętnik położona jest wzdłuż ważnego krajowego szlaku komunikacyjnego E15 Trzebnica – Krotoszyn – Gniezno – Toruń – Nowe Miasto Lubawskie – Ostróda, oraz wojewódzkiego NR 538 Radzyń Chełmiński – Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Uzdrowo – Rozdroże.

Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie to: Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. Oddział w Brodnicy, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Iławie Sp. z o.o.

Miejscowości gminy mają ogólnie niezadowalające połączenia komunikacyjne zwłaszcza pomiędzy miejscowościami Krzemieniewo, Bratuszewo, Sugajenko, Kamionka, Otręba, Tomaszewo, Lipowiec, Szafarnia, Wielkie Bałówki, Kąciaki, Mikołajki.

Na brak połączeń komunikacyjnych jednak nie narzekają mieszkańcy miejscowości Kurzętnik, Brzozie Lubawskie, Nielbark, Marzęcice, Wawrowice, Małe Bałówki i Tereszewo.

5. GOSPODARKA

Sytuacja gospodarcza regionu w istotny sposób wpływa na poziom życia jego mieszkańców. Gmina Kurzętnik ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ponad 104 km², tj. ponad 70% powierzchni gminy (z tego grunty orne obejmują 88 km², tj. 60% powierzchni gminy). W gminie dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej.

Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i nieużytki

powierzchnia gminy ogółem (w ha)		14855
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		10464
w tym:	grunty orne (w ha)	8848
	sady (w ha)	37
	łąki i pastwiska (w ha)	1293
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		2854
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		1537

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ewidencji gminnej w latach 2012-2014 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	356	365	375

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

W odniesieniu do danych zawartych w tabeli warto zauważyć, że z roku na rok przybywało podmiotów gospodarczych (w roku 2012 r. było ich 356, w 2013 r. 365, natomiast w roku 2014 już 375).

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w Kurzętniku, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2012-2014. W tabeli wyodrębniono dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	34	24	18
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	-	-	-
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1602,67	1057,74	750,11
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	-	-	-
liczba mieszkań socjalnych	0	1	5
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	-	-	-
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	0	107	294
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	0	0	0
liczba nowych budynków niemieszkalnych użyteczności publicznej oddanych do użytkowania	0	0	0

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Kurzętniku.

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych zmniejszała się (34 w 2012 r., 24 w 2013 r., 18 w 2014 r.), a w związku z tym malała również łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w 2012 r. wynosiła 1602,67 m², 1057,74 w 2013 r., 750,11 w 2014 r.). Nie dysponujemy informacją na temat liczby izb w mieszkaniach komunalnych, a także liczbą osób zamieszkujących te mieszkania. W 2012 r. Gmina nie dysponowała mieszkaniem socjalnym, natomiast w latach następnych ta liczba rosła (1 w 2013 r., 5 w 2014 r.). Wzrastała wobec tego łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (107 m² w 2013r, 294 m² w 2014 r.). Z udostępnionych danych wynika, że nikt nie zamieszkuje

mieszkań socjalnych. Gmina nie dysponuje również nowymi budynkami niemieszkalnymi użyteczności publicznej, które byłyby oddane do użytkowania.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Kurzętniku tej formy pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	75	76	65
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	108 852	104 661	96 732

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

Liczba osób, którym w latach 2012-2014 decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy wahała się (75 w 2012 r., 76 w 2013 r., 65 w 2014 r.). Co się tyczy wartości przyznanych dodatków mieszkaniowych, z roku na rok wartość ta malała (108 852 zł w 2012 r., 104 661 zł w 2013 r., 96 732 zł w 2014 r.).

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Nie należy przy tym zapominać, że przedszkole i szkoła należą do głównych czynników socjalizacji, odpowiedzialnych za przekazanie informacji, umiejętności i wartości, które społeczeństwo uważa za ważne dla życia społecznego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w gminie, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Kurzętnik funkcjonowały 4 placówki oświatowe:

- Zespół Szkół im. Władysława Jagiełły w Kurzętniku (gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole),

- Zespół Szkół im. Przyjaciół Ziemi (gimnazjum, szkoła podstawowa, oddział przedszkolny, punkt przedszkolny),
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Brzoziu Lubawskim z oddziałem przedszkolnym i punktem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa w Tereszewie z oddziałem przedszkolnym i punktem przedszkolnym.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2013/2014

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	7	308	17
w tym przedszkola	1	50	3
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	6	168	10
w tym punkty przedszkolne w 3 szkołach (dzieci 3 i 4 letnie)	3	65	3
szkoły podstawowe	4	638	58
szkoły gimnazjalne	2	296	38
szkoły ponadgimnazjalne	2	763	72

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w Kurzętniku prowadzą następujące instytucje kultury: Gminne Centrum Kultury w Kurzętniku, 18 świetlic środowiskowych oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Kurzętniku.

W Gminnym Centrum Kultury w Kurzętniku swoją działalność prowadzą następujące sekcje:

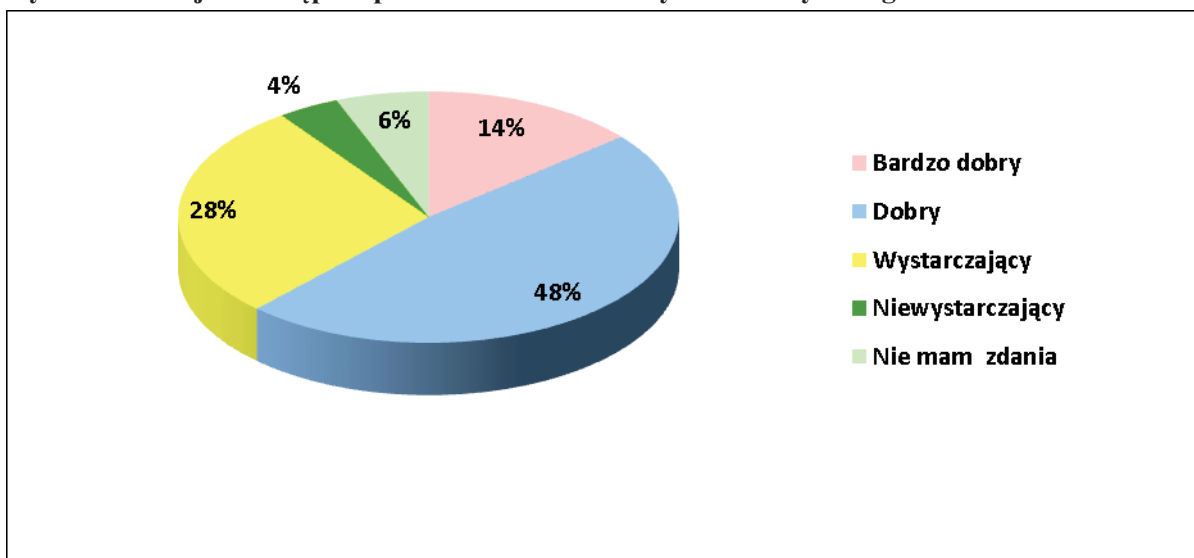
- Zespół wokalny-instrumentalny „Kurczaczki”,
- Młodzieżowa orkiestra dęta,
- Mini rytm – grupa tańca nowoczesnego dla dzieci
- Rytm – grupa tańca nowoczesnego dla młodzieży
- Studio tańca towarzyskiego,
- Kółko plastyczne,
- Bractwo rycerskie zamku Kurzętnik,
- Kółko rękodzieła „Pętka”,

- Studio wokalne,
- Zespół wokально-instrumentalny „Anibabki”.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych oraz do placówek kultury w gminie.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych.

Wykres 1. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

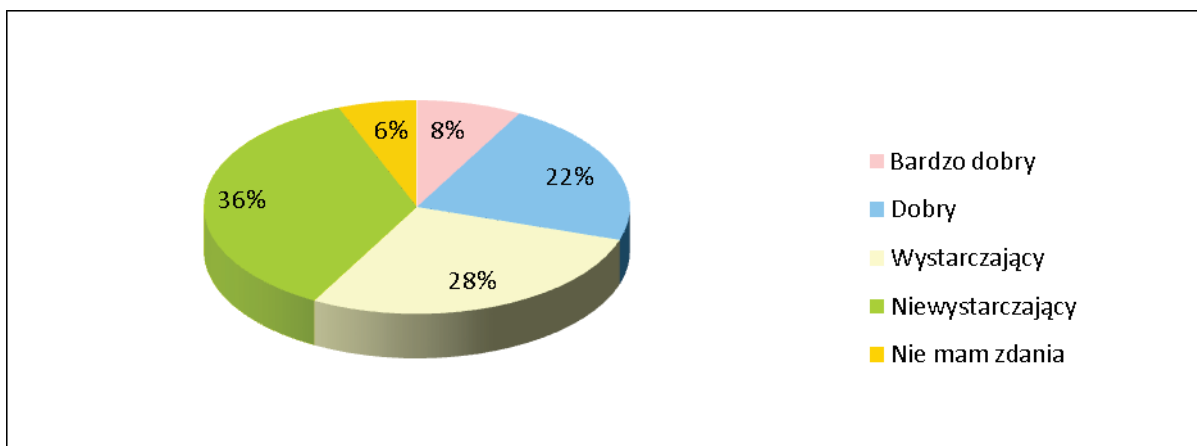
Większość respondentów pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie. Za bardzo dobry lub dobry uznało go łącznie 62%, a za wystarczający 28% badanych.

Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych w gminie oceniło 4% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 6%.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, uczestnicy badania wskazywali przedszkola.

Nieco więcej niż jedna trzecia uczestników badania ankietowego (36%) uznało, że dostęp do placówek kultury w gminie jest niewystarczający. Jako bardzo dobry lub dobry określiło go w sumie 30% badanych. Natomiast 28% respondentów stwierdziło, że jest on wystarczający. Zdania w tej sprawie nie miało 6% respondentów. Kolejny wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na ten temat.

Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek kultury w gminie?

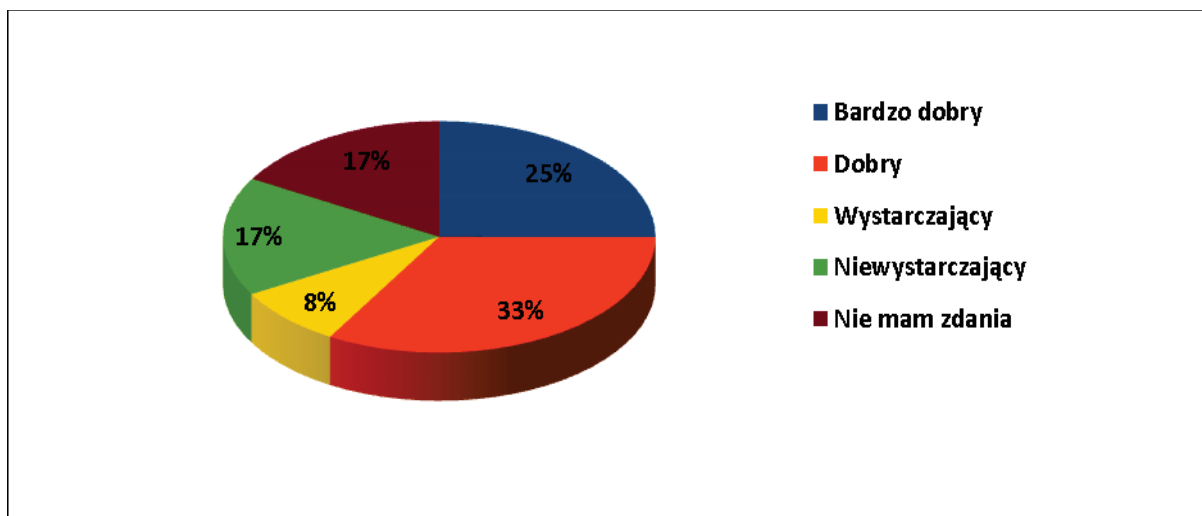

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: kino, teatr.

Podobne badania ankietowe przeprowadzono wśród Młodzieżowej Rady Gminy. Na pytanie dotyczące dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie respondenci ocenili go jako dobry (33.3%) i bardzo dobry (25%). 8,3% ankietowanych skłaniało się ku odpowiedzi wystarczający, natomiast ponad 16% uznało, że jest niewystarczający. Również ponad 16% respondentów nie miało zdania na ten temat. W odpowiedzi na pytanie, jakich placówek oświatowo-wychowawczych brakuje w gminie większość respondentów wskazywała na świetlice środowiskowe i szkoły przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Powyższe dane przedstawia wykres.

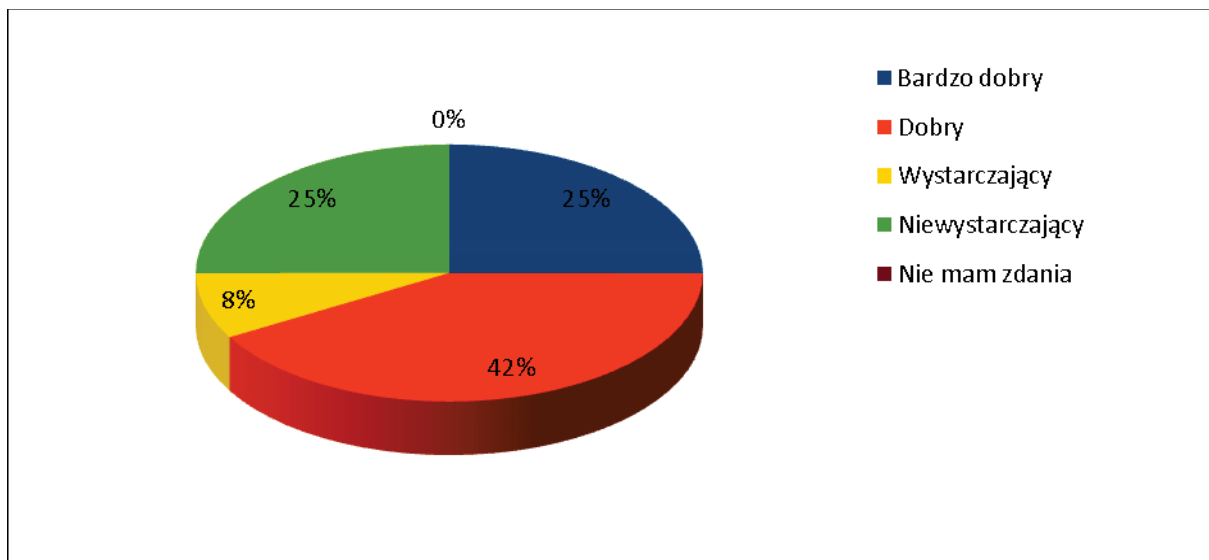
Wykres 3. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

W odpowiedzi na kolejne pytanie, dotyczące dostępu do placówek kulturalnych znaczna większość ankietowanych uznała go za bardzo dobry (25%) i dobry (41,6%). Spośród możliwych odpowiedzi 8,3% respondentów uznała go za wystarczający, natomiast 25% za niewystarczający. Za placówki kulturalne, których w gminie brakuje ankietowani wymieniali głównie kino.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek kultury w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Mieszkańcy gminy Kurzętnik mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Gminnym Samodzielnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.

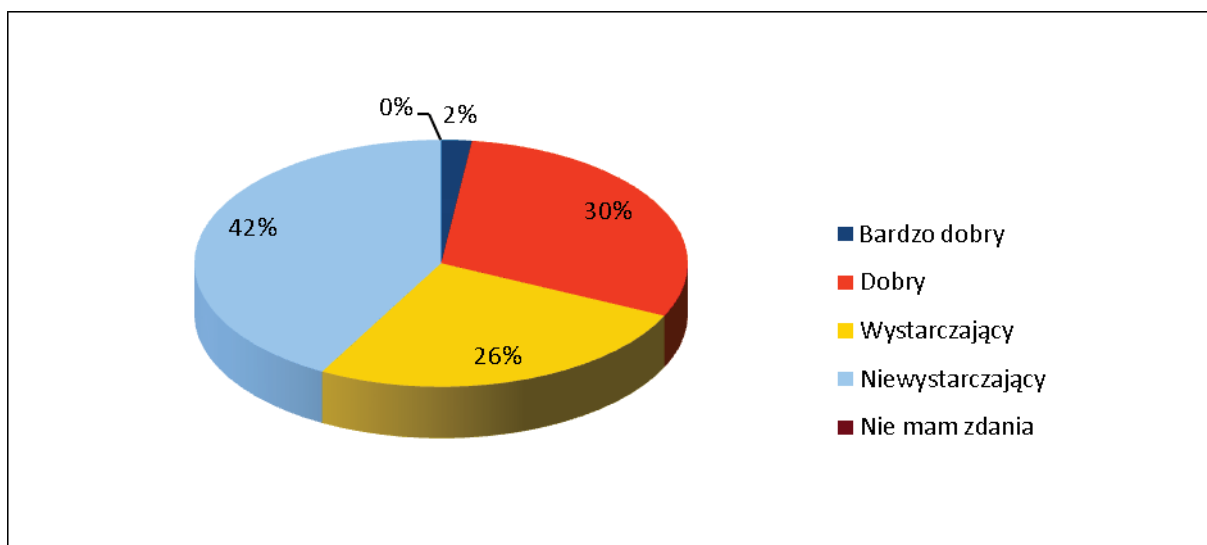
typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	0

liczba prywatnych praktyk lekarskich	1
liczba aptek i punktów aptecznych łącznie	2

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do służby zdrowia w gminie oraz o deficyty w tym zakresie. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek służby zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

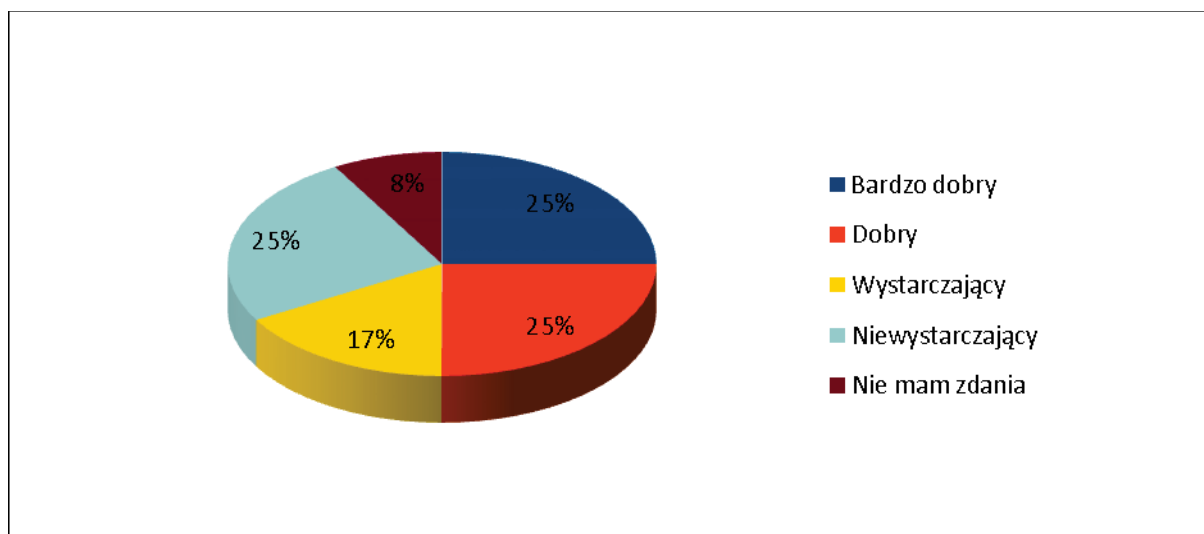
Największa grupa respondentów (42%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie jako niewystarczającą. Z kolei 26% z nich uznało ją za wystarczającą, 30% za dobrą, a 2% za bardzo dobrą.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?” ankietowani wymieniali najczęściej: kardiologów, dermatologów, laryngologów, neurologów, okulistów, endokrynologów. Wskazywano także zapotrzebowanie na rehabilitantów i ortodontów.

Podobnie jak poprzednio te same pytania zostały zaadresowane do Młodzieżowej Rady Gminy. Na pytanie dotyczące lekarzy specjalistów, których brakuje w gminie, młodzi respondenci wskazywali podobnie do pozostałych mieszkańców gminy Kurzętnik, wymieniając między innymi: kardiologa, endokrynologa, laryngologa czy ortopedę.

Młodzieżowej Radzie Gminy postawiono także pytanie, co do dostępu mieszkańców do placówek służby zdrowia. Odpowiedzi ankietowanych przedstawia kolejny wykres.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

Dane z wykresu wskazują, że 50% ankietowanych uważa, że dostęp do placówek służby zdrowia jest bardzo dobry lub dobry. 25% respondentów wskazuje na wystarczający, natomiast 17% za niewystarczający. 8% ankietowanych nie ma w tym zakresie zdania.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

W gminie Kurzętnik znajduje się 12 obiektów sportowych i rekreacyjnych. Działają dwa kluby sportowe, między innymi KS Zamek, posiadający sekcję piłki nożnej, trójboju siłowego i sekcję kick-boxingu.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi rozwój turystyki. Do atrakcji turystycznych gminy niewątpliwie należy zaliczyć ruiny zamku z XII wieku, ścieżkę dydaktyczną połączoną z drogą krzyżową i amfiteatrem, z którego rozpościera się widok na panoramę całej miejscowości i rozległą Dolinę Drwęcy, Kościół Św. Jana Chrzciciela w Brzoziu Lubawskim, Kościół Św. Marii Magdaleny w Kurzętniku, Kościół Św. Antoniego z Padwy w Tereszewie i Kościół Św. Jakuba w Mikołajkach. W gminie Kurzętnik znajduje się największe jezioro Pojezierza Brodnickiego – Jezioro Wielkie Partęczyny. Na terenie gminy jest jeden ośrodek wczasowy „Partęczyny”, zarządzany przez Stowarzyszenie Prywatnych Właścicieli Domków

Wypoczynkowych. Usytuowany nad jeziorem Wielkie Partęczyny, dysponuje 900 miejscami noclegowymi. W gminie jest 10 gospodarstw agroturystycznych, oferujących 66 miejsc noclegowych.

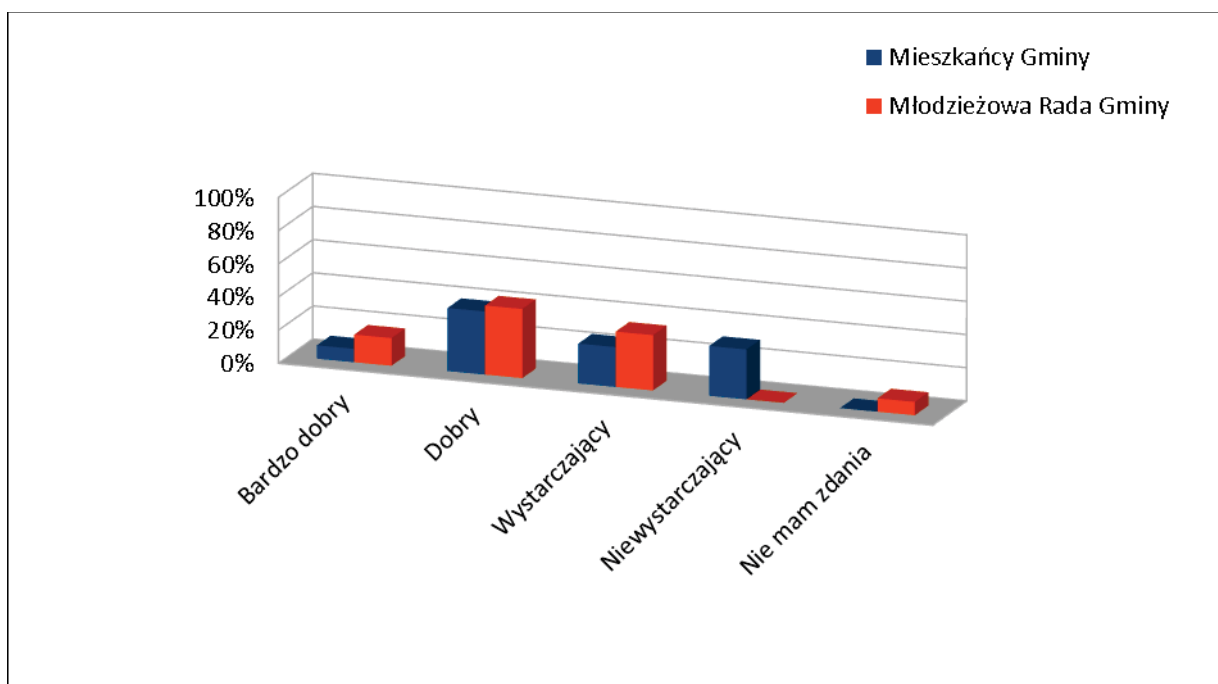
Tabela 11. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2014 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Gospodarstwo Eko-Agroturystyczne „Zacisze”	ul. Wybudowanie 10, 13-306 Kurzętnik
2.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Pokoje gościnne”	Wawrowice 44, 13-306 Kurzętnik
3.	Agroturystyka – Stajnia Koni „Wiktoria”	Szafarnia 60, 13-306 Kurzętnik
4.	Agroturystyka „Dom światła i miłości”	Otręba 31, 13-306 Kurzętnik
5.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Nad strumykiem”	Nielbark 89 L, 13-306 Kurzętnik
6.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Siedlisko”	Szafarnia 19, 13-306 Kurzętnik
7.	Gospodarstwo Agroturystyczne KACZE BAGNO – „Miejsce inicjatyw pozytywnych”	ul. Wybudowanie 4, Kurzętnik
8.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Okser”	Szafarnia 65A, 13-306 Kurzętnik
9.	„Siedlisko szczęścia”	Mikołajki 92, 13-306 Kurzętnik
10.	„Dolny zamek”	Tereszewo 68, 13-306 Kurzętnik

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Kurzętnik oraz Młodzieżową Radę Gminy o ocenę dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym i w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

Łącznie 58,2% respondentów spośród mieszkańców oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jako bardzo dobry lub dobry, a 33,3% przyznało, że jest on wystarczający. Jeśli chodzi o ankietowanych spośród Młodzieżowej Rady Gminy to łącznie 46% oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jako bardzo dobry lub dobry, a 24% stwierdziło, że jest on wystarczający. Jako niewystarczający oceniło go 30% młodszych badanych, natomiast wśród starszych mieszkańców nikt nie zajął takiego stanowiska. 8,3% respondentów z grupy mieszkańców nie ma zdania na ten temat. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali brak takich obiektów, jak: basen, boisko piłkarskie, lodowisko czy ścieżki rowerowe.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

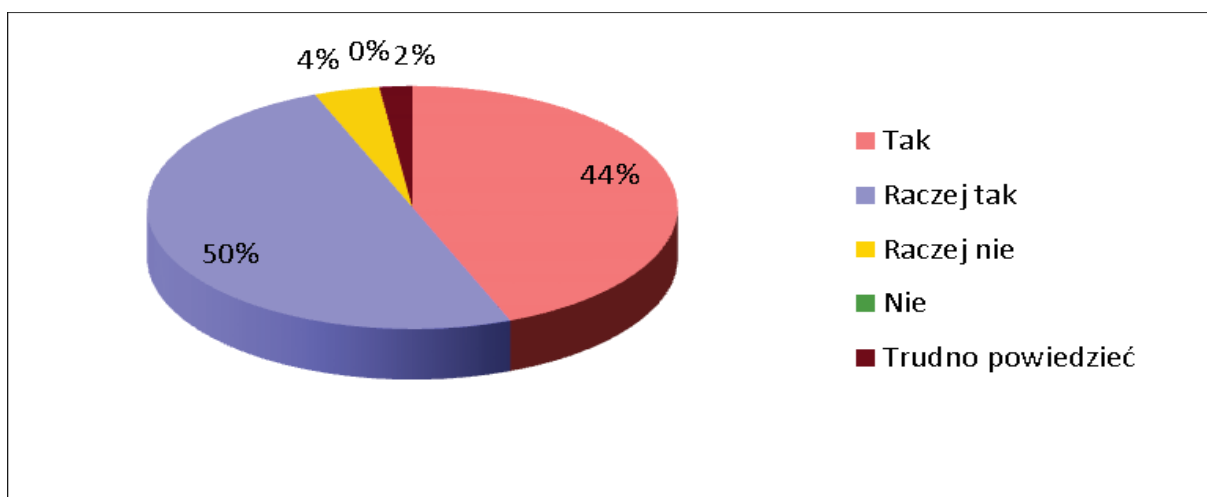
Jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania zorganizowanej zbiorowości ludzkiej jest przestrzeganie reguł i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Czynnikiem naruszającym przyjęte normy i obowiązujący porządek oraz zagrażającym bezpieczeństwu danej społeczności jest przestępczość, która, choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim w okresie od 1.01.2014 do 31.12.2014 ujawniono na terenie gminy Kurzętnik 160 przestępstw. Wśród tej liczby przestępstw odnotowano 55 czynów przeciwko mieniu, 7 przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, 22 przeciwko rodzinie i opiece oraz 16 przeciwko życiu i zdrowiu. Jednostka ujawniła 2 czyny popełnione przez nieletnich.

Kuratorzy II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Iławie w 2014 roku sprawowali na terenie gminy Kurzętnik łącznie 9 dozorów. 13 osób zostało objętych nadzorem w związku z orzeczeniem obowiązku poddania się leczeniu uzależnienia od alkoholu, 5 osób nieletnich w konsekwencji demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego oraz 14 rodzin w związku z orzeczeniem dotyczącym ograniczenia władzy rodzicielskiej rodzicom nad małoletnimi dziećmi, w tym 21 osób dorosłych i 37 osób małoletnich.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 94%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło niecałe 4% . Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 2% respondentów. W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych i kontroli na drogach. Dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali konieczność poprawy stanu dróg i poboczy, oświetlenia ulicznego, poprawy oznakowania, oraz budowy zatoczek autobusowych.

Pytania te zostały skierowane do Młodzieżowej Rady Gminy. Wszyscy ankietowani stwierdzili, że w miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Sporo respondentów opowiedziało się za wprowadzeniem dodatkowych patroli policyjnych i kontroli pojazdów na drogach, udzielając jednocześnie odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa. Jeśli chodzi o poprawę bezpieczeństwa na drodze to ankietowani wskazywali konieczność poprawy stanu dróg, wybudowania sygnalizacji świetlnej i poprawę oznakowania na drogach.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych i ustawie o pomocy osobom uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Z końcem 2014 roku kadrę GOPS-u stanowiły 22 osoby. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Stan zatrudnienia w GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	3	0
pracownicy socjalni	5	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	3	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	1
pozostali pracownicy	10	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w gminie Kurzętnik wskaźnik ten był spełniony, na jednego pracownika socjalnego przypadało bowiem 1 828 mieszkańców.

Tabela 13. Wykształcenie kadry GOPS -oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pozostali pracownicy
wykształcenie	wyższe kierunkowe		2	12
	wyższe niekierunkowe		—	—
	średnie kierunkowe		—	5
	średnie niekierunkowe		—	—
	zawodowe i niższe		—	3
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	2	2
		w trakcie realizacji	—	—
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	1	3
		w trakcie realizacji	—	—
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	—	—
		w trakcie realizacji	—	—
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			—	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			—	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			3	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 2 pracowników kadry kierowniczej i 12 pozostałych pracowników. Wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się z kolei 5 osób, a zawodowym lub niższym 3 osoby. Ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej miały 4 osoby (2 z kadry kierowniczej oraz 2 pozostałych pracowników). Jeden pracownik z kadry kierowniczej i 3 pozostałych pracowników posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Spośród osób zatrudnionych w GOPS w Kurzętniku trzy osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał

504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012	2013	2014
ogółem	8 824 034,05	9 149 557,22	8 940 673,63
w tym na świadczenia pomocy społecznej	3 104 849,86	3 943 093,50	3 789 032,58
w tym na świadczenia rodzinne	5 719 184,19	5 206 463,72	5 151 641,05
na zadania własne gminy	2 872 763,06	3 690 456,10	3 487 930,63
na zadania zlecone gminie	5 951 270,99	5 459 101,12	5 452 743,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy zmieniała się (8 824 034,05 zł w 2012 r., 9 149 557,22 zł w 2013 r., 8 940 673,63 zł w 2014 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych (5 719 184,19 zł w 2012 r., 5 206 463,72 zł w 2013 r., 5 151 641,05 zł w 2014 r.).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku. Poniższa tabela przedstawia dane

dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 358	1 206	1 017
liczba rodzin	604	600	509
liczba osób w rodzinach	2 158	2 131	1 792
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	23,65%	23,33%	19,6%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 zmniejszała się systematycznie z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2012 roku (23,65%). Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Tabela 16. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	738
17-21 lat	129
22-30 lat	172
31-40 lat	342
41-50 lat	204
51-60 lat	119
61-70 lat	48
71 lat i więcej	40

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Tabela 17. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	325
nie pracuje	343
studiuje	16
uczy się	502
na rencie	179
na zasiłku dla bezrobotnych	504
bezrobotny bez prawa do zasiłku	522

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (738 osób). Znacznie mniej było beneficjentów z innych grup wiekowych, wśród których najliczniej występowały osoby w wieku 31-40 lat (342 osób) oraz 22-30 lat (172 osoby) i 41-50 lat (204 osoby). Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2014 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (522 osoby). Natomiast drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów były osoby na zasiłku dla bezrobotnych (504 osoby) i osoby uczące się (502 osoby).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS w 2014 roku stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	391	389	286	1 386	1 401	989
sieroctwo	0	0	0	0	0	0
bezdomność	0	0	0	0	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	52	118	164	257	599	821
bezrobocie	302	362	306	1 142	1 328	1 130
niepełnosprawność	220	226	205	716	734	629
długotrwała lub ciężka choroba	96	240	222	314	781	731
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	90	40	35	448	143	136
w tym rodziny niepełne	31	32	25	104	100	78
w tym rodziny wielodzietne	57	6	6	335	39	40
przemoc w rodzinie	23	6	6	97	22	18
alkoholizm	55	24	32	162	69	85
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	4	1	26	4	4
zdarzenie losowe	1	0	1	4	0	1
sytuacja kryzysowa	1	1	0	2	3	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS z tego powodu zmniejszała się z roku na rok (391 w 2012 r., 389 w 2013 r., 286 w 2014 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z tego powodu zmieniała się (302 w 2012 r., 362 w 2013 r., 306 w 2014 r.). Bardzo istotnymi powodami świadczenia pomocy społecznej w gminie były: niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z tych powodów zmieniała się (niepełnosprawność: 220 w 2012 r., 226 w 2013 r., 205 w 2014 r.; długotrwała lub ciężka choroba: 96 w 2012 r., 240 w 2013 r., 222 w 2014 r.). Stosunkowo częstym powodem przyznawania pomocy była także potrzeba ochrony macierzyństwa (52 rodziny w 2012 r., 118 w 2013 r., 164 w 2014 r.). Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: alkoholizm (55 rodzin w 2012 r., 24 w 2013 r., 32 w 2014 r.), przemoc w rodzinie (23 rodziny w 2012 r., 6 w 2013 r., 6 w 2014 r.), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (90 rodzin w 2012 r., 40 w 2013 r., 35 w 2014 r.), trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (9 rodzin w 2012 r., 4 w 2013 r., 1 w 2014 r.).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	1176	586	481	527	546	449	1901	1973	1623
rzeczowa	594	638	537	333	361	311	1455	1534	1317
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	10	0	1	54	0	4
praca socjalna	X	X	X	689	654	364	2360	2320	1258
usługi opiekuńcze	15	13	19	12	13	18	16	14	24
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	13	14	17	X	X	X	X	X	X
specjalistyczne usługi opiekuńcze	15	17	17	12	12	12	24	20	26

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, którą objęto 1901 osób w rodzinach w 2012 r., 1973 w 2013 r., 1623 w 2014 r. Pomoc finansowa świadczona była w postaci zasiłków celowych, zasiłków stałych i okresowych. Bardzo ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy była również pomoc rzeczowa (1455 osób w rodzinie w 2012 r., 1534 w 2013 r., 1317 w 2014 r.). Pomoc ta była świadczona głównie w postaci posiłków.

Kolejną istotną formą pomocy, jakiej udzielano mieszkańcom była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. z PCPR, organizacjami pozarządowymi). Liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną zmniejszała się z roku na rok (2360 osób w rodzinach w 2012 r., 2320 w 2013 r., 1258 w 2014 r.). Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2012-2014 zawarto odpowiednio: 30, 31 i 27 takich kontraktów.

Ważną rolę w ramach udzielanej przez GOPS pomocy odgrywały również usługi opiekuńcze, którymi w latach 2012-2014 objęto odpowiednio 16, 14 i 24 osoby. GOPS w Kurzętniku udzielał także wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rozpatrywanym okresie skorzystało z nich 24 osoby w 2012 r., 20 w 2013 r., 26 w 2014 r. Ponadto GOPS oferuje poradnictwo specjalistyczne, z którego w 2012 r. skorzystały 54 osoby w rodzinie, a w 2014 r. 4 osoby.

Osoby, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie GOPS ponosił corocznie odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej odpowiednio za 13, 14 i 17 osób. Dane na temat liczby skierowań do DPS oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 20. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	3	3	7
liczba osób z gminy przebywających w DPS	13	14	17

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego GOPS przyznawał pomoc asystenta rodziny. Z takiego

wsparcia skorzystało 17 rodzin w 2012 r., 14 w 2013 r., 29 w 2014 r. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Asystenci rodziny w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba asystentów rodziny	1	1	2
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	17	14	29

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku przyznawał ponadto mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych	4 931 615 zł	4 406 321 zł	4 336 873 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku

Tabela 23. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	14 870	1 292 335
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	46	46 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	519	202 778
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	426	75 240
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 153	87 280
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	885	88 500
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 818	94 780
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 740	219 200
zasiłek pielęgnacyjny	8 708	1 332 324
świadczenie pielęgnacyjne	2 692	1 395 178
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	98	98 000
razem	33 955	4 931 615

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Tabela 24. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	13 324	1 313 974
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	60	6 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	412	159 185
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	302	55 500
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 058	81 060
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	822	82 200
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 532	79 480
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 643	211 440
zasiłek pielęgnacyjny	9 076	1 388 628
świadczenie pielęgnacyjne	2 692	1 395 178
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	98	98 000
razem	31 180	4 406 321

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku .

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	12 536	1 237 145
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	54	54 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	276	108 080
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	371	67 710
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	992	76 720
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	788	78 800
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 346	70 020
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 514	201 120
zasiłek pielęgnacyjny	8 798	1 346 094
świadczenie pielęgnacyjne	614	452 333

specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO)	132	68 068
zasiłek dla opiekuna (ZDO)	939	461 067
odsetki od ZDO	60	14 715
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	101	101 000
razem	29 521	4 336 873

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych systematycznie zmniejszała się.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dzieciom wychowywanym w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	114	111	113
liczba przyznanych świadczeń	1329	1375	1346
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	455 104 zł	490 652 zł	471 232 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2012-2014 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, wahała się z roku na rok (od 455 104 zł w 2012 r. poprzez 490 652 zł w 2013 r. do 471 232 zł w 2014 r.).

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS realizował w 2014 r. wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych,

które obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Kurzętnik należą Kluby Integracji Społecznej.

Należy także zaznaczyć, że mieszkańców gminy Kurzętnik obejmują również zasięgiem swego działania zlokalizowane w Nowym Mieście Lubawskim jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji.

Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR w Nowym Mieście Lubawskim w odniesieniu do ludności gminy

Tabela 27. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	-	-	-
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	4	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	9	9	8
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	2	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	1	0
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	2	0
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	45	14	16
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	99 wniosków + 1 osoba sprzęt rehabilitacyjny	75 wniosków + 1 osoba sprzęt	81 wniosków + 1 osoba sprzęt
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	12	9	12

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Nowym Mieście Lubawskim w roku szkolnym 2013/2014 udzieliło pomocy dzieciom i młodzieży z terenu gminy Kurzętnik, wydając następujące orzeczenia do kształcenia specjalistycznego: z uwagi na upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim – 9, orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego – 7, z uwagi na upośledzenie w stopniu głębokim – 1, z uwagi na niepełnosprawność ruchową – 1, z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną – 1. Ponadto wydano opinie: w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się – 12 osób, w sprawie objęcia uczniów/uczennicy pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – 12 osób, w przedszkolu – 3 osoby,

w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych – 23 osoby, w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego – 9 osób, w sprawie przejścia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy – 2 osoby. Wydano także jedną opinię w sprawie udzielenia zezwolenia na zatrudnienie młodocianego pracownika. Zajęciami wczesnego wspomagania rozwoju objęto 3 dzieci.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Kurzętnik korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim	osoby niepełnosprawne : 15 osób
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim	osoby chore psychicznie niepełnosprawne intelektualnie: 4 osoby
Uniwersytet III Wieku, 13-300 Nowe Miasto Lub., ul. Działyńskich 2a	seniorzy: 12 osób
Dom Pomocy Społecznej, 13-324 Grodziczno, Nowe Grodziczno 14B	osoby starsze, chore psychicznie: 17 osób
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Kisielicach, ul. Warszawska 96, 25-401 Kisielice	dzieci niepełnosprawne: 5 osób
Przychodnia Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Nowym Mieście Lubawskim, 13-300 Nowe Miasto Lub. ul. Grunwaldzka 3	osoby uzależnione – 42 osoby i współuzależnione – 7 osób
Stowarzyszenie Monar – Centrum Pomocy Bliźniemu Markot w Marwałdzie, 14-120 Dąbrówno; Marwałd 56	osoby bezdomne: 1 osoba

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2014 roku na terenie gminy Kurzętnik funkcjonowało 36 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny Program

Współpracy Gminy Kurzętnik z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, wsparcia lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 29. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bratuszewie	Bratuszewo 19, 13-36 Kurzętnik
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Brzoziu Lubawskim	Brzozie Lubawskie 35, 13-306 Kurzętnik
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nielbarku	Nielbark 30, 13-306 Kurzętnik
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Marzęcicach	Marzęcice, ul. Nowomiejska 42, 13-306 Kurzętnik
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkich Bałówkach	Wielkie Bałówki 8A, 13-306 Kurzętnik
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sugajenku	Sugajenko 71, 13-306 Kurzętnik
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mikołajkach	Mikołajki 36, 13-306 Kurzętnik
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Tereszewie	Tereszewo 40, 13-306 Kurzętnik
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Krzemieniewie	Krzemieniewo, 13-306 Kurzętnik
10.	Fundacja „Drogowskazy”	Nielbark 84, 13-306 Kurzętnik
11.	Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Szafarni	Szafarnia 65a, 13-306 Kurzętnik
12.	Stowarzyszenie Moja Wieś Wawrowice	Wawrowice 7, 13-306 Kurzętnik
13.	Klub Sportowy „Zamek” w Kurzętniku	ul. Betoniarska 8A, 13-306 Kurzętnik
14.	Lokalna Grupa Działania Ziemia Lubawska	ul. Wybudowanie 4, 13-306 Kurzętnik
15.	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kurzętnik	ul. Kościuszki 17, 13-306 Kurzętnik
16.	Fundacja Inicjatyw Krajobrazowych „Wybudowania”	ul. Betoniarska 4/14, 13-306 Kurzętnik
17.	Fundacja Psychoedukacyjna Aspiracje	ul. Wybudowanie 4, 13-306 Kurzętnik
18.	Fundacja Kacze Bagno – Miejsce Inicjatyw Pozytywnych	ul. Wybudowanie 4, 13-306 Kurzętnik
19.	Stowarzyszenie Wspólnie dla Wsi	ul. Kościuszki 17, 13-306 Kurzętnik
20.	Forum Animatorów Społecznych	ul. Wybudowanie 4, 13-306 Kurzętnik
21.	Koło Gospodyń Wiejskich w Bratuszewie	Bratuszewo 16, 13-306 Kurzętnik
22.	Koło Gospodyń Wiejskich w Nielbarku	Nielbark 95, 13-306 Kurzętnik
23.	Koło Gospodyń Wiejskich w Otrębie	Otręba 27, 13-306 Kurzętnik
24.	Koło Gospodyń Wiejskich w Sugajenku	Sugajenko 43, 13-306 Kurzętnik
25.	Koło Gospodyń Wiejskich w Tereszewie	Tereszewo 48, 13-306 Kurzętnik
26.	Koło Gospodyń Wiejskich w Mikołajkach	Mikołajki 17, 13-306 Kurzętnik
27.	Koło Gospodyń Wiejskich w Brzoziu Lubawskim	Brzozie Lubawskie 11, 13-306 Kurzętnik
28.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kącikach	Kąciki 11, 13-306 Kurzętnik
29.	Koło Gospodyń Wiejskich w Krzemieniewie	ul. Wiejska 4, 13-306 Kurzętnik
30.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kurzętniku	ul. Jagiełły 5, 13-306 Kurzętnik
31.	Koło Gospodyń Wiejskich w Lipowcu	Lipowiec 34, 13-306 Kurzętnik
32.	Koło Gospodyń Wiejskich w Małych Bałówkach	Małe Bałówki 41, 13-306 Kurzętnik

33	Koło Gospodyń Wiejskich w Marzęcicach	Marzęcice. ul. Szkolna 9, 13-306 Kurzętnik
34	Koło Gospodyń Wiejskich w Wielkich Bałówkach	Wielkie Bałówki 4, 13-306 Kurzętnik
35	Koło Gospodyń Wiejskich w Tomaszewie	Tomaszewo 19, 13-306 Kurzętnik
36	Koło Gospodyń Wiejskich w Szafarni	Szafarnia 30, 13-306 Kurzętnik

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 30. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia Św. Jana Chrzciciela	Brzozie Lubawskie 62, 13-306 Kurzętnik
2.	Parafia Św. Marii Magdaleny	ul. Kościelna 3, 13-306 Kurzętnik
3.	Parafia Św. Antoniego z Padwy	Tereszewo, 13-306 Kurzętnik
4.	Parafia Św. Jakuba	Mikołajki, 13-306 Kurzętnik

Dane Urzędu Gminy w Kurzętniku.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy.

W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Kurzętnik badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków Młodzieżowej Rady Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy.

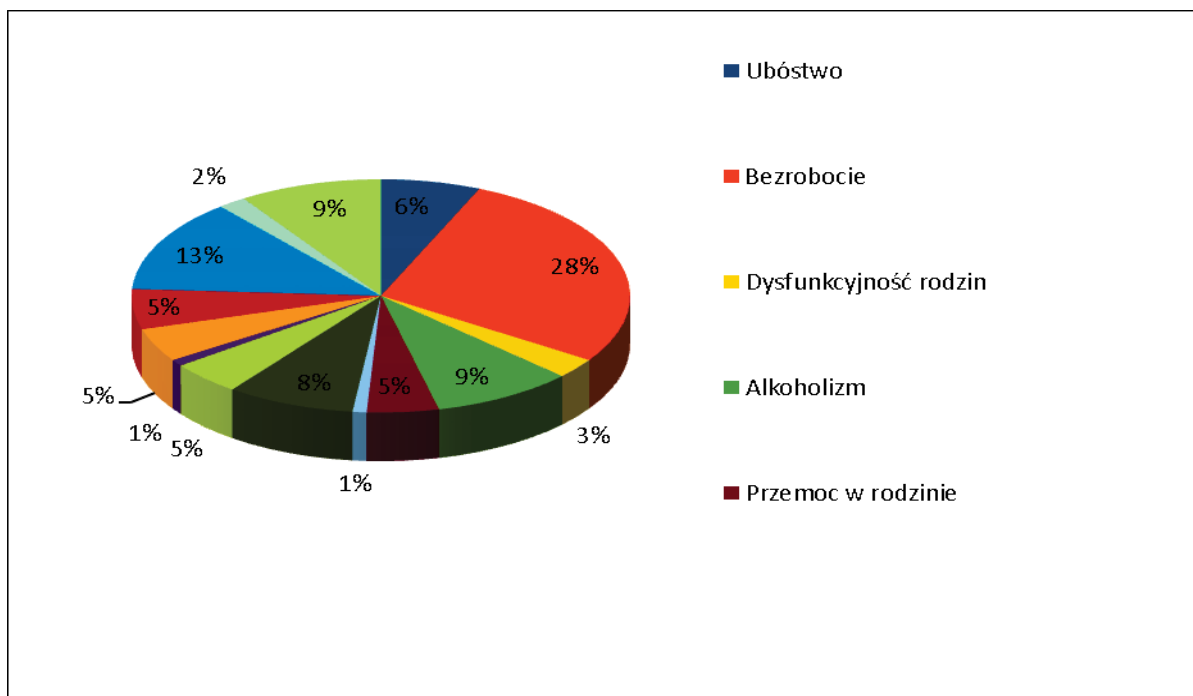
Do analizy przedłożono w sumie 110 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień. Dodatkowo analizie poddano odczucia młodego pokolenia mieszkańców – wśród 110 analizowanych ankiet 11 zostało wypełnionych przez członków Młodzieżowej Rady Gminy.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uciążliwie się w gminie.

W odpowiedzi respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie (28%) oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (13%). Duże grupy ankietowanych zwróciły uwagę na niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (9%),

problemy związane ze starzeniem się (9%), eurosieroctwo (9%) i ubóstwo (6%). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

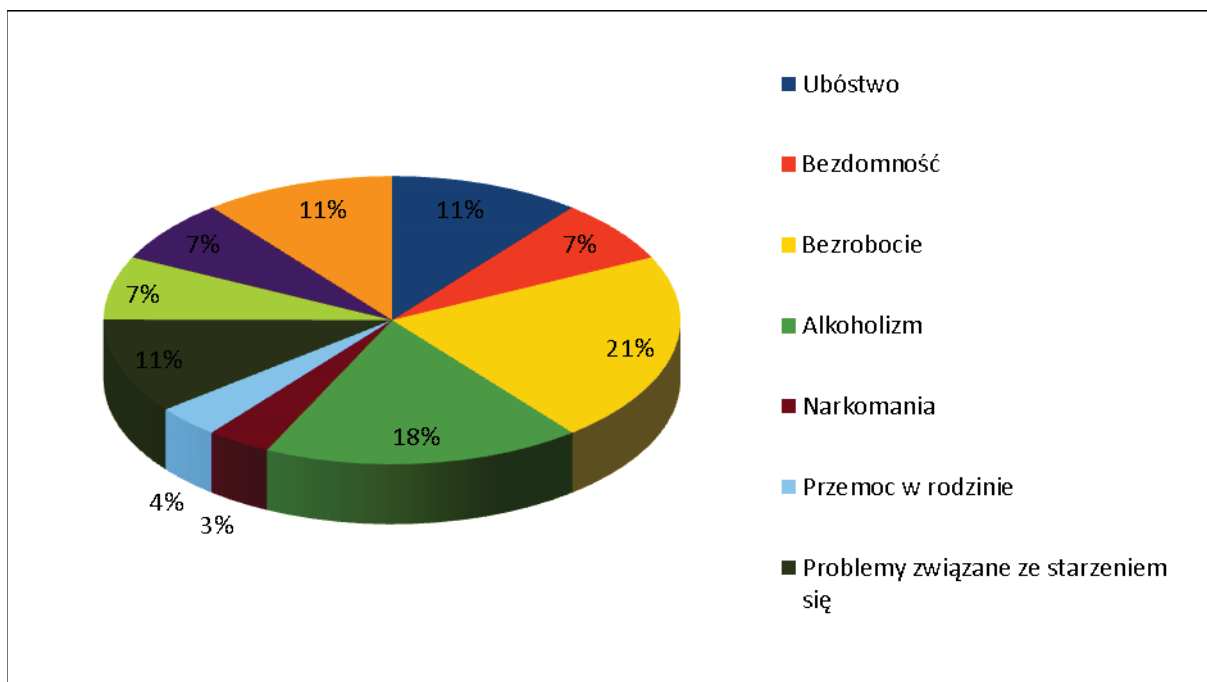
Wykres 9. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Rozkład odpowiedzi udzielonych na to samo pytanie przez członków Młodzieżowej Rady Gminy przedstawia kolejny wykres.

Wykres 10. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

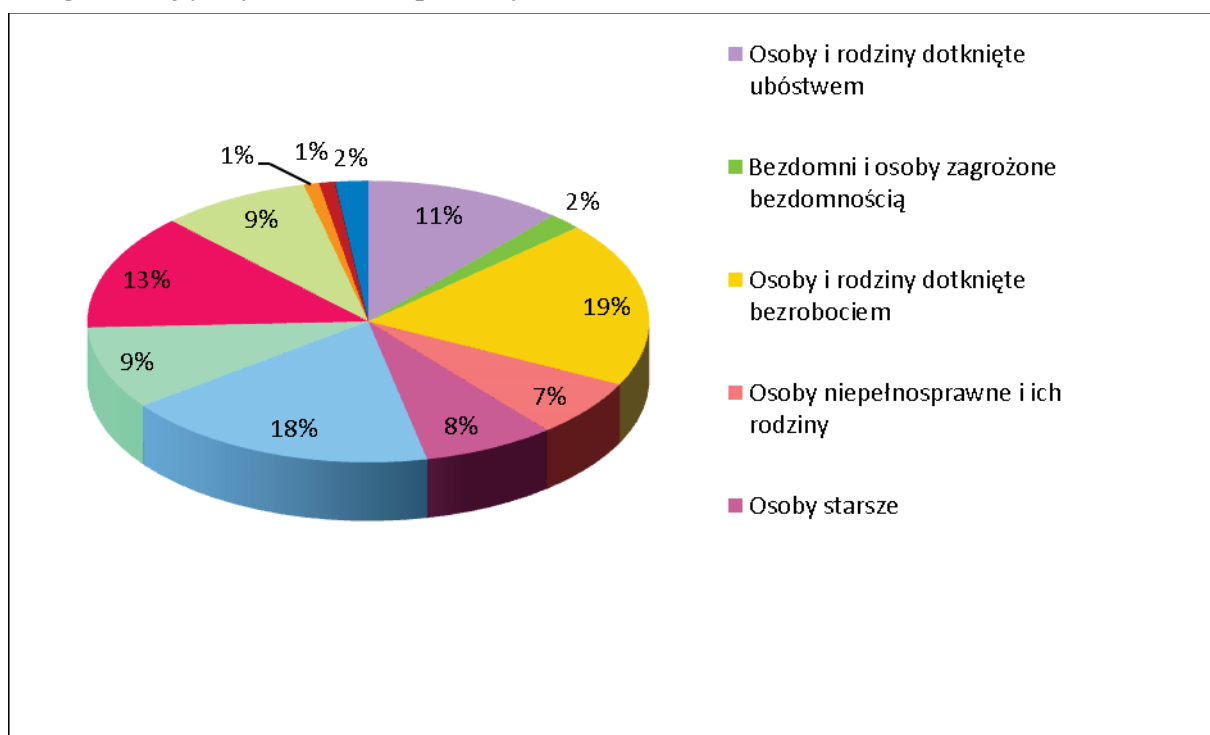

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

Najwięcej respondentów wskazywało bezrobocie (21%) i alkoholizm (18%). Spore grono ankietowanych uznało, że najbardziej uwidaczniającym problemem w gminie jest ubóstwo (11%), problemy związane ze starzeniem się (11%) oraz problem niezaspokożenia potrzeb w zakresie spędzania wolnego czasu (11%). Nieco mniejsza liczba respondentów wskazywała bezdomność (7%), nierówności społeczne (5%) i problemy wynikające z niepełnosprawności (1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (19%) stwierdziło, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem.

Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny dotknięte przemocą w rodzinie (18%) oraz dzieci z rodzin ubogich (13%).

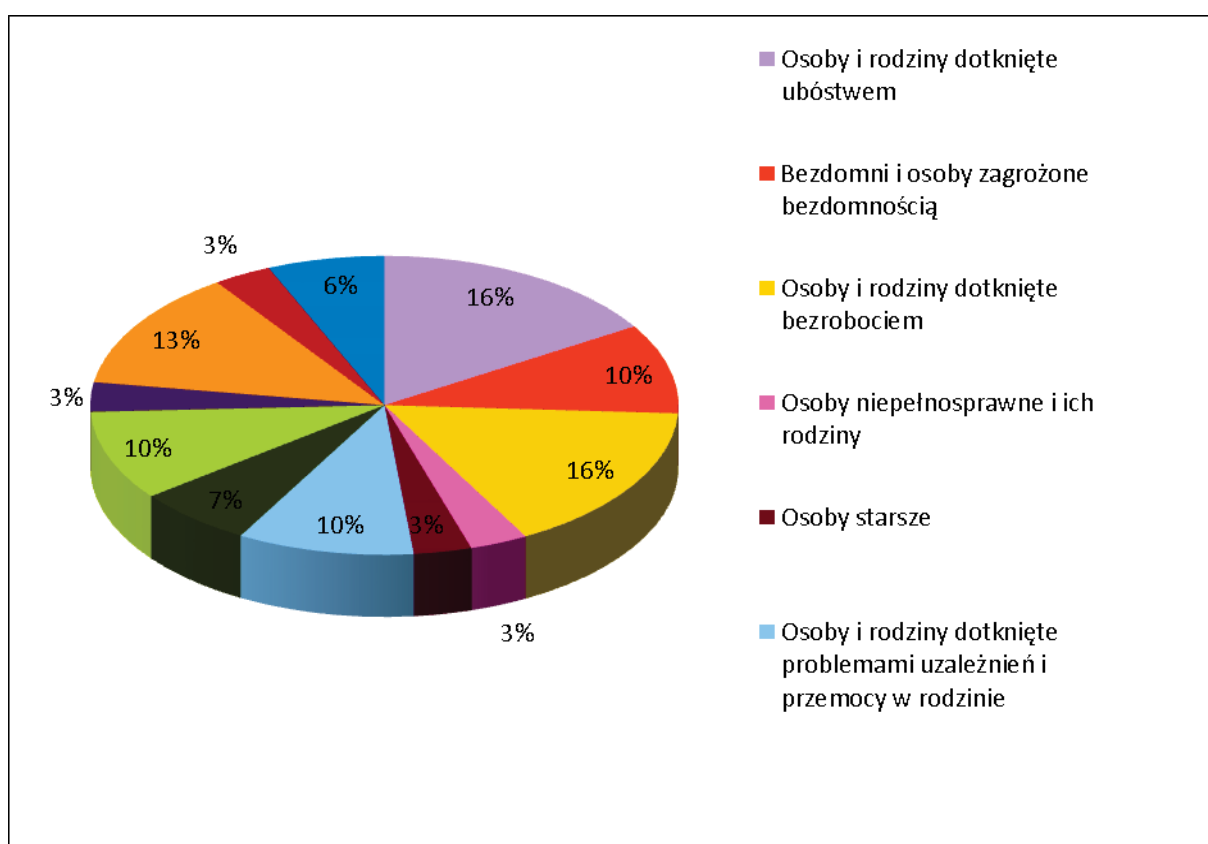
Do często wskazywanych kategorii osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (11%), osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (10%), samotne

kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej (9%), osoby starsze (8%) oraz osoby niepełnosprawne i ich rodziny (7%).

Rzadziej wskazywano uchodźców i repatriantów, byłych więźniów powracających z zakładów karnych, bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz mniejszości etniczne i narodowe.

Odpowiedzi na to samo pytanie udzielili także członkowie Młodzieżowej Rady Gminy. Poniższy wykres przedstawia rozkład opinii wśród tej części społeczności lokalnej

Wykres 12. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

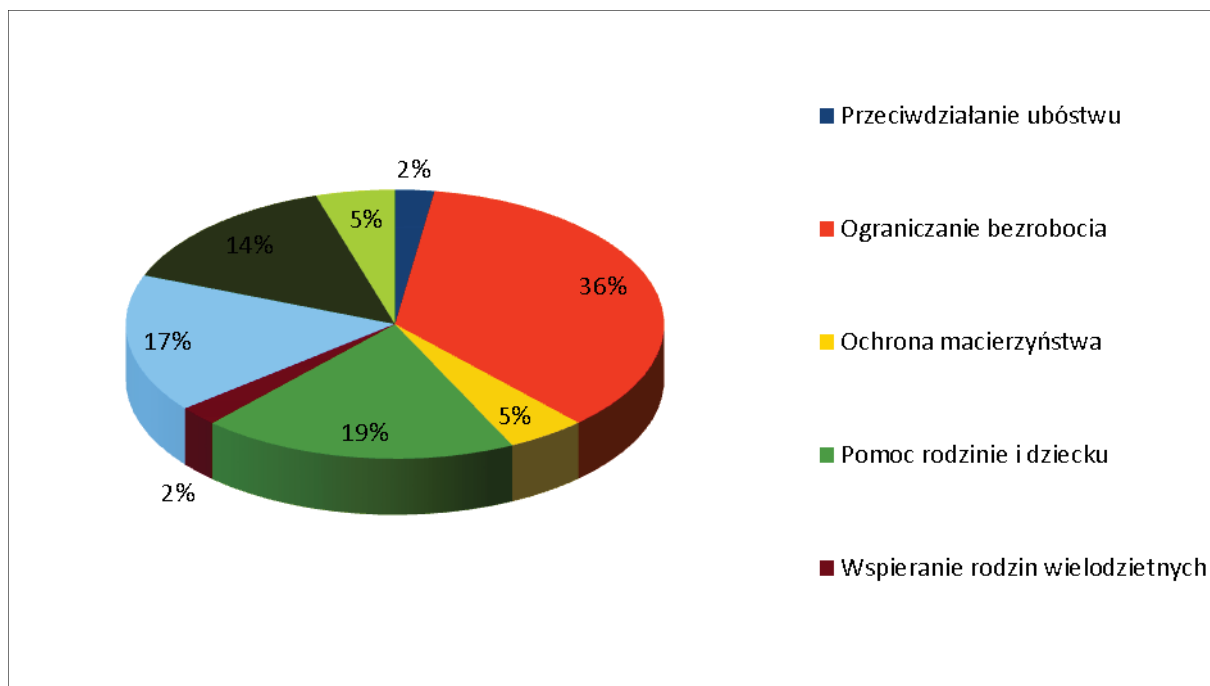

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród Młodzieżowej Rady Gminy.

W opinii Młodzieżowej Rady Gminy najbardziej zagrożonymi marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (16%), bezrobociem (16%) oraz byli więźniowie powracający z zakładów karnych (10%), bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością (10%), dzieci z rodzin ubogich (10%), osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (10%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 13. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

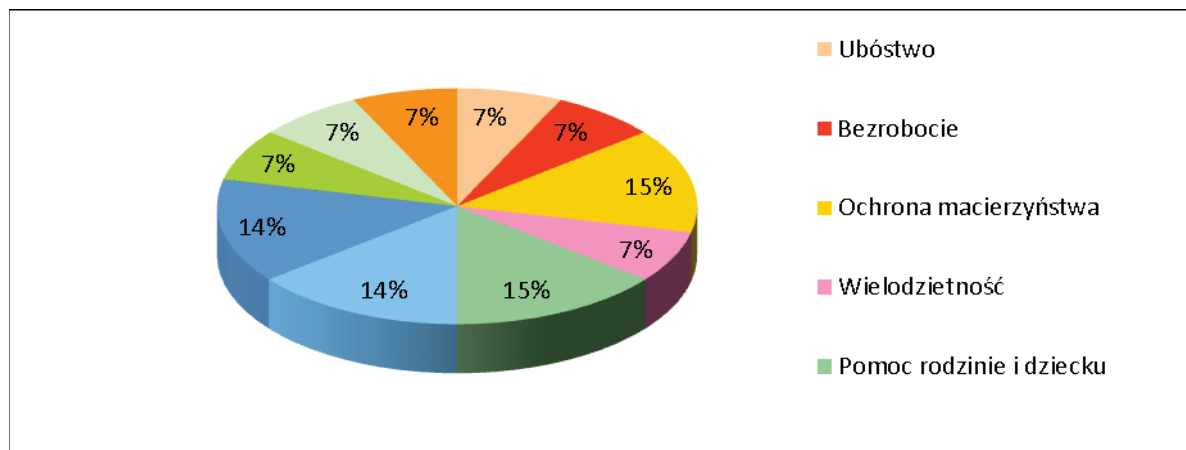

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie (36%), pomoc rodzinie i dziecku (19%), starość (14%) oraz zdrowie (17%).

W opinii Młodzieżowej Rady Gminy pomoc ta jest najmniej zadowolająca w obszarze ochrona macierzyństwa (14,3%), pomoc rodzinie i dziecku (14,3%), niepełnosprawność (14,3%) oraz alkoholizm (14,3%). Dane te obrazuje poniższy wykres.

Wykres 14. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych wśród Młodzieżowej Rady Gminy.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani wspólnie z respondentami z Młodzieżowej Rady Gminy podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących wsparcia i indywidualnego podchodzenia do każdego problemu, udzielanie pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa (zwłaszcza psychologicznego), jak i aktywizacji zawodowej, pomocy w poszukiwaniu pracy, organizowanie prac interwencyjnych. Szczególny nacisk położyli na potrzebę aktywizowania społeczności do działań na rzecz ludzi potrzebujących pomocy, w tym zwłaszcza osób starszych. Za równie istotne uznano rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży, stawianie na rozwój edukacji i zajęć pozaszkolnych.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jego mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: samorząd gminny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Centrum Kultury, Ośrodki Szkolenia Zawodowego, Przychodnię Terapii Uzależnień i Współzależnienia, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, świetlice, szkoły, kościoły, placówki służby zdrowia, Policję i organizacje pozarządowe.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie wahała się: od 677 osób na koniec 2012 roku poprzez 735 osób na koniec roku następnego do 549 osób na koniec roku 2014. Jednocześnie

wahał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 376, 425, 354. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 31. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie	677	735	549
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,9%	13,1%	10%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	376	425	354
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	55,54%	57,82%	64,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie nowomiejskim, województwie warmińsko-mazurskim i w kraju.

Tabela 32. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie nowomiejskim	22,4%	23,6%	19,8%
stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim	21,3%	21,6%	18,9%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 zarówno powiat nowomiejski, jak i województwo warmińsko-mazurskie charakteryzowały się wysoką stopą bezrobocia, w stosunku do całego kraju. Zarówno w powiecie, jak i w województwie poziom bezrobocia w rozpatrywanym okresie wahał się. Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lat	118	80	67,8
25-34 lat	191	127	66,5
35-44 lat	115	83	72,2
45-54 lat	74	40	54,1
55-59 lat	41	23	56,1
60 lat i więcej	10	1	10

czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	54	23	42,6
1-3 miesiące	110	55	50
3-6 miesięcy	71	52	73,2
6-12 miesięcy	85	58	68,2
12-24 miesiące	95	68	71,6
powyżej 24 miesięcy	134	98	73,2
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	72	55	76,4
do 1 roku	62	51	82,3
1-5 lat	165	116	70,3
5-10 lat	103	61	59,2
10-20 lat	99	55	55,5
20-30 lat	32	14	43,7
30 lat i więcej	16	2	12,5
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	40	34	85
policealne i średnie zawodowe	98	81	82,6
średnie ogólnokształcące	55	41	74,5
zasadnicze zawodowe	212	119	56,2
gimnazjalne i niższe	144	79	54,8

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lat (191 osób) oraz 18-24 lat (118 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (134 osoby) lub 1-3 miesięcy (110 osób), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (165 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (212 osób) lub gimnazjalnym i niższym (144 osoby).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (115 osób) i 45-54 lata (74 osoby), osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (95 osób), od 6 do 12 miesięcy (85 osób), osoby ze stażem pracy od 5 do 10 lat (103 osoby), ze stażem pracy od 10 do 20 lat (99 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (98 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lat (72,2%), osób pozostających bez pracy długotrwale od 3 do 6 miesięcy (73,2%) oraz

powyżej 24 miesięcy (73,2%), osób ze stażem pracy do jednego roku (82,3%) i bez stażu pracy (76,4%) oraz osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (82,6%).

Brak zatrudnienia jest na terenie powiatu nowomiejskiego jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak dostatecznej opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Kurzętnik nie jest problemem. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku, jednak w ostatnich latach nie odnotowano przypadków, w których należałoby

przyznać z tytułu bezdomności lub zagrożenia bezdomnością, świadczeń pomocy społecznej. Stowarzyszenie Monar – Centrum Pomocy Bliźniemu Markot w Marwałdzie objęło pomocą z tytułu bezdomności 1 osobę.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 34. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci
---	--	--	------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Kurzętnik w latach 2012-2014.

Tabela 35. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	110868	110320	97048
na przeciwdziałanie narkomanii	7344	9940	10435
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	7136	15047	10147
razem	118212	120260	107483

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok zmniejszała się. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii wzrastały. Kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wahały się.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Kurzętniku oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	59	36	36
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	41	0	10
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	39	31	25
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	1	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	42	21	17
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	44	37	24
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	21	10	10
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	40	54	91
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	9	6	8
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurzętniku.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszyła się (z 59 w 2012 r. do 36 w 2013 r. i 2014 r.), Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń wahała się. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano, natomiast w sprawie cofnięcia zezwolenia wydano jedną decyzji. W analizowanym okresie przeprowadzono 41 kontroli w 2012 r. i 10 w 2014 r.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, którymi objęto 44 osoby w 2012 r., 37 w 2013 r., 24 w 2014 r. Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w kolejnych latach wynosiła: 21, 10, 10.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełnił Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Punkt Konsultacyjny.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia GOPS w związku z przemocą w rodzinie z roku na rok zmniejszała się (od 23 rodzin w 2012 r. do 6 rodzin w 2013 r. i 2014 r.). Wahaniom ulegała natomiast liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu (liczba rodzin: 55 w 2013 r., 24 w 2013 r., 32 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 162 w 2012 r., 69 w 2013 r., 86 w 2014 r.).

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn.

Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2013-2014 wśród ludności gminy stale ponad połowę stanowiły kobiety. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy ulegał nieznacznym wahaniom – od 50% w 2012 r. poprzez 50 % w 2013 r. do 50,1% w 2014 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 37. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności gminy ogółem	9 080	9 043	9 094
liczba kobiet	4 543	4 515	4 555
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50%	50%	50,1%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły stale ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych zmalał nieco w 2013 roku, by wzrosnąć w 2014 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	397	369	323
liczba bezrobotnych kobiet	225	201	184
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	56,68%	54,47%	66,97%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Z powyższych danych wynika, że w analizowanym okresie w gminie Kurzętnik problem bezrobocia dotyczył bardziej kobiet niż mężczyzn, ponieważ udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców gminy (56,68% w 2012 r., 54,47%, w 2013 r., 66,97% w 2014 r.) był stale wyższy niż udział kobiet w ludności gminy (50% w 2012 r., 50%, w 2013 r., 50,1% w 2014 r.).

Należy przy tym zauważyć, że według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim w 2014 roku kobiety stanowiły przytłaczającą większość wśród najlepiej wykształconych bezrobotnych z gminy Kurzętnik. Kobiety z gminy stanowiły 85% bezrobotnych z gminy z wykształceniem wyższym, 82,6% z wykształceniem średnim zawodowym, 74,6 % z wykształceniem policealnym i 56,1% ze średnim zawodowym. Ten

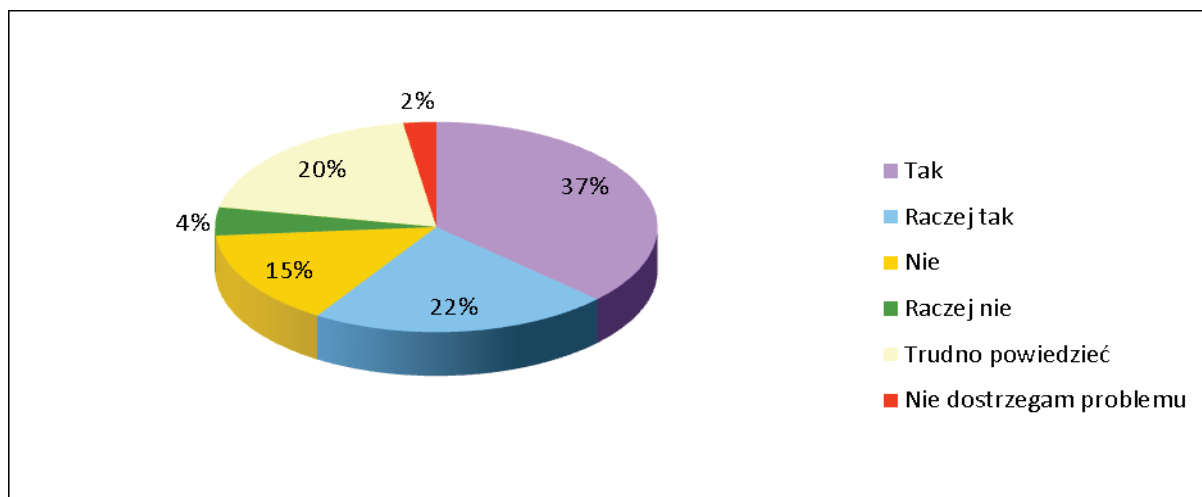
niepokojący stan rzeczy wskazuje na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 41 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

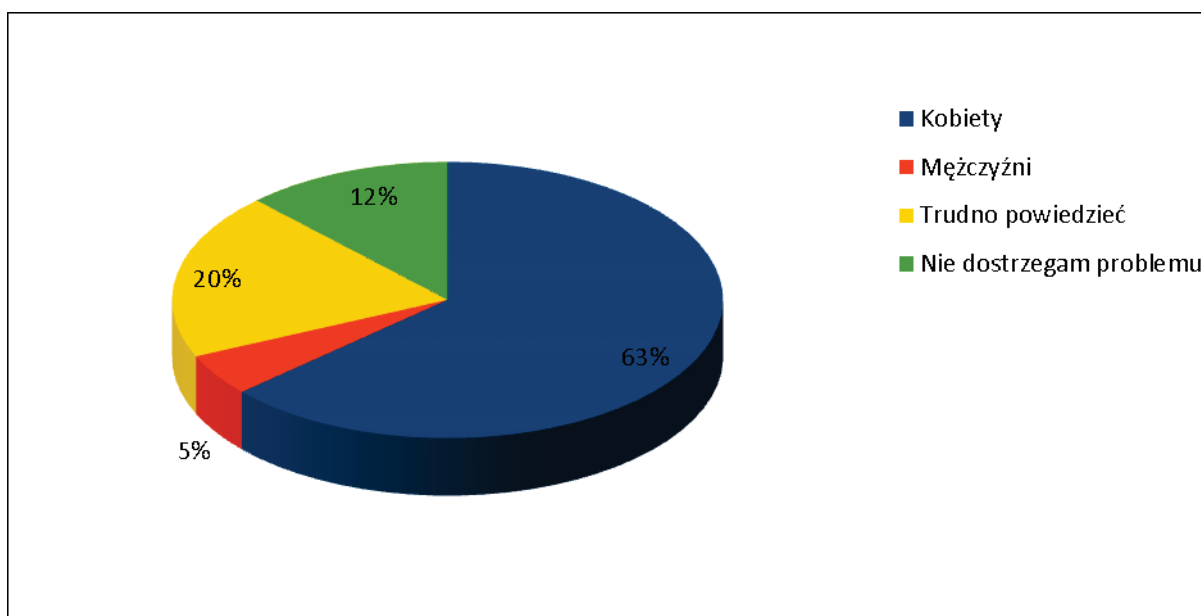
Dane z badania ankietowego.

Łącznie 49% ankietowanych odpowiedziało, że tak lub raczej tak. Odmiennego zdania było w sumie 19% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 20% badanych, a 2% w ogóle nie dostrzegało tego problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak

i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. W odpowiedzi 63% badanych stwierdziła, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie 12% respondentów zupełnie nie dostrzegало problemu. Z kolei 20% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Zaledwie 5% badanych odpowiedziało, że ten problem dotyczy mężczyzn. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

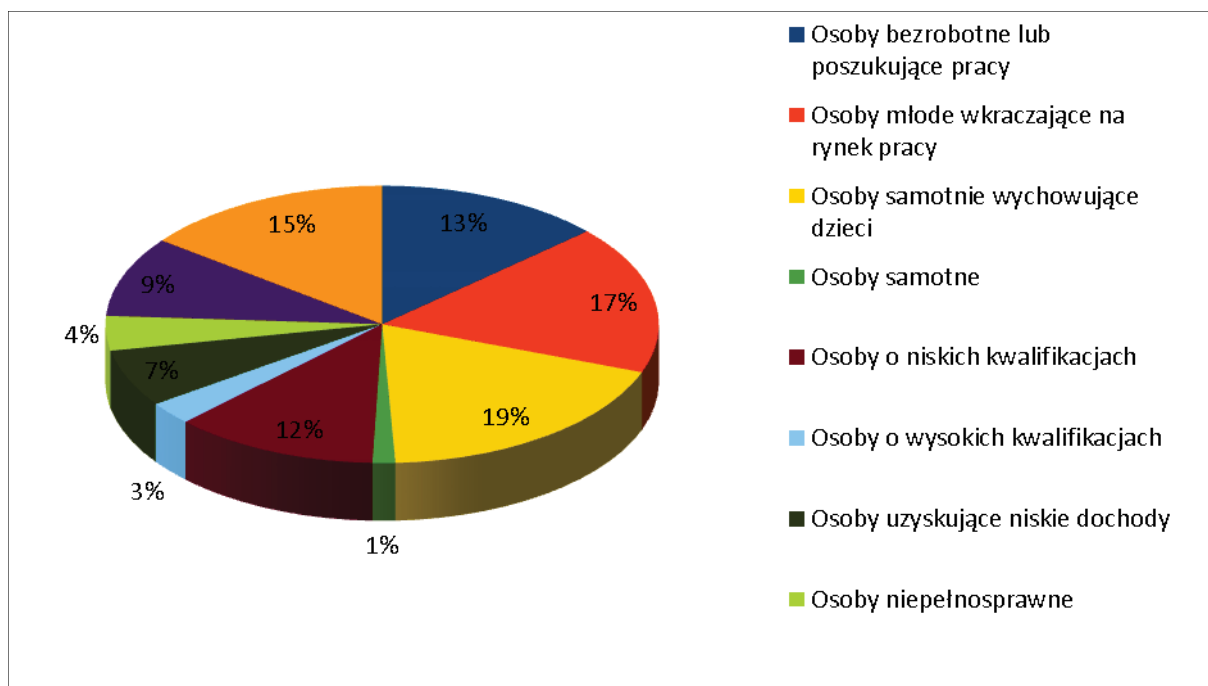
Wykres 16. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 17. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

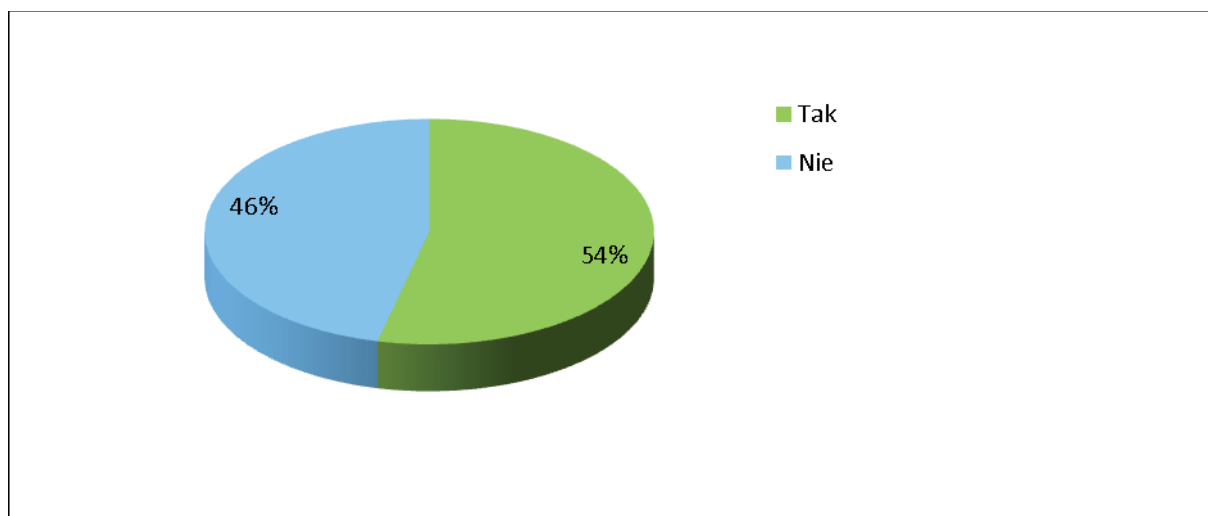

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywano odpowiedź, że są to osoby samotnie wychowujące dzieci (19%), osoby młode wkraczające na rynek pracy (17%), osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (13%), osoby o niskich kwalifikacjach (12%), bądź że nie ma takich osób (15%). Wymieniono również m.in. osoby starsze, osoby samotne, osoby niepełnosprawne, osoby o wysokich kwalifikacjach, osoby uzyskujące niskie dochody.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18. Czy Pani / Pana zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

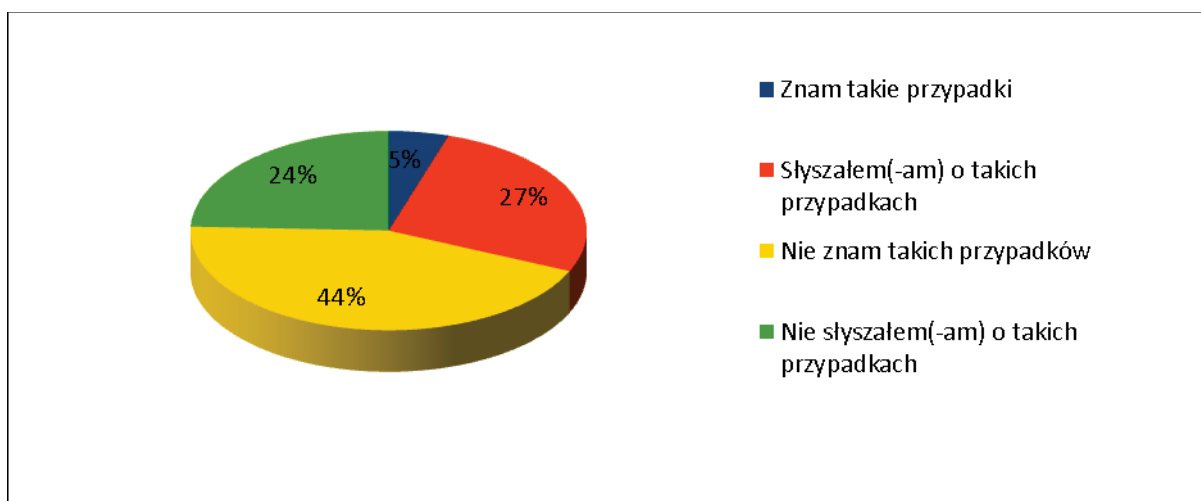

Dane z badania ankietowego.

Według 54% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 46% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. 44% badanych stwierdziło, że nie zna takich przypadków, z kolei 24% ankietowanych o nich nie słyszało. Odmiennego zdania było łącznie 32% respondentów. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

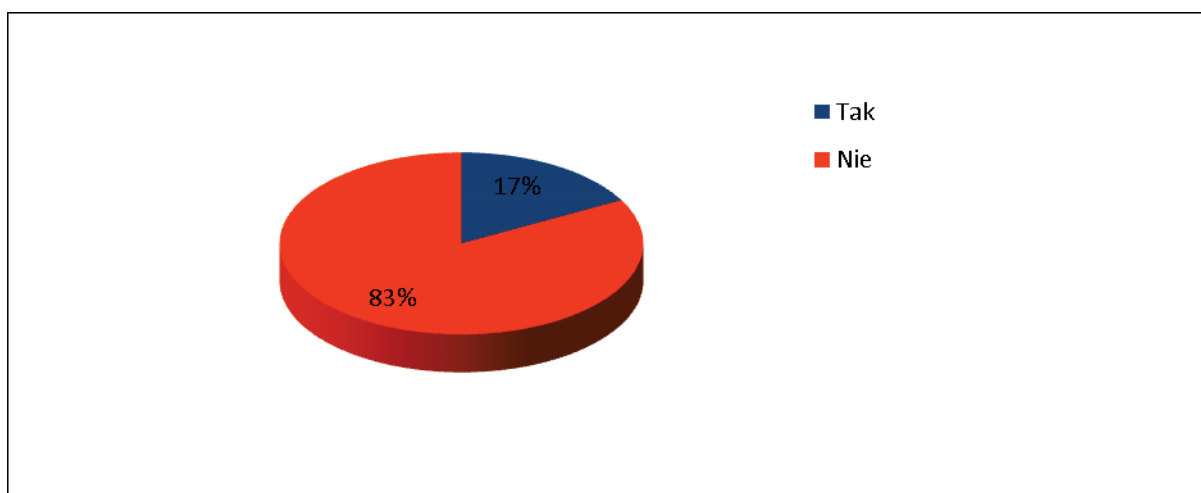
Wykres 19. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Czy Panią / Pana lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

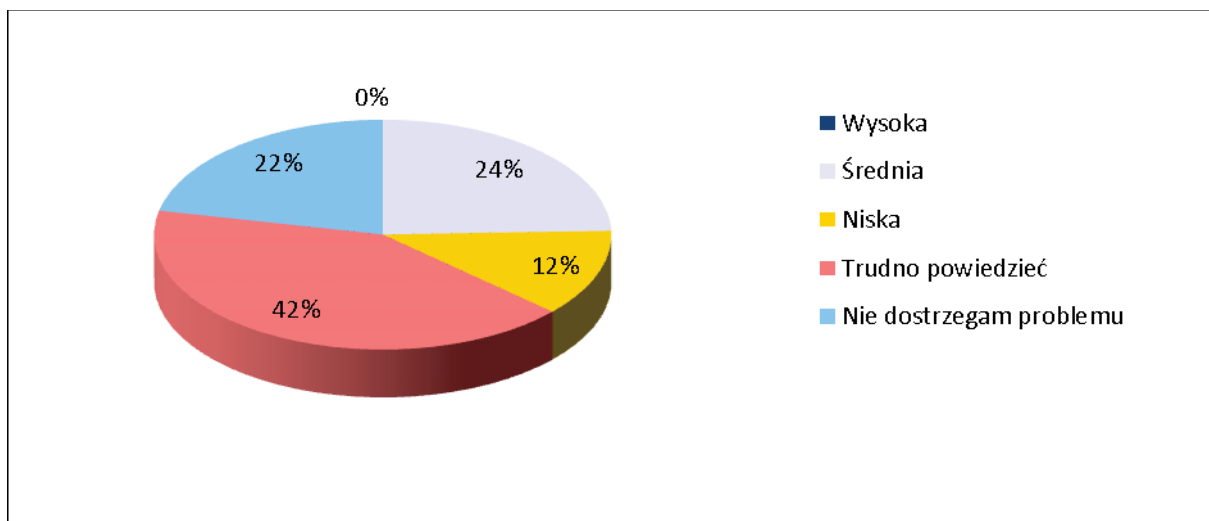

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (83%) odpowiedziała przecząco, natomiast 17% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

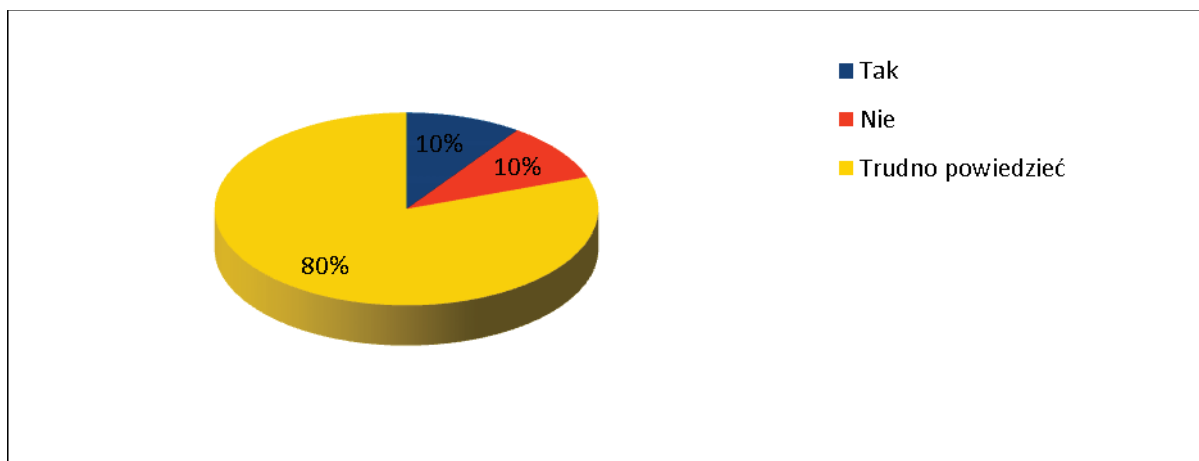

Dane z badania ankietowego.

Odpowiedzi na to pytanie nie było w stanie udzielić 42% ankietowanych, a 22% respondentów w ogóle nie dostrzegło problemu. Problem dostrzega, a jego skalę uważa za średnią 24% badanych, natomiast jako niską oceniło ją 12% mieszkańców, zaś nikt z ankietowanych nie ocenił jej jako wysokiej.

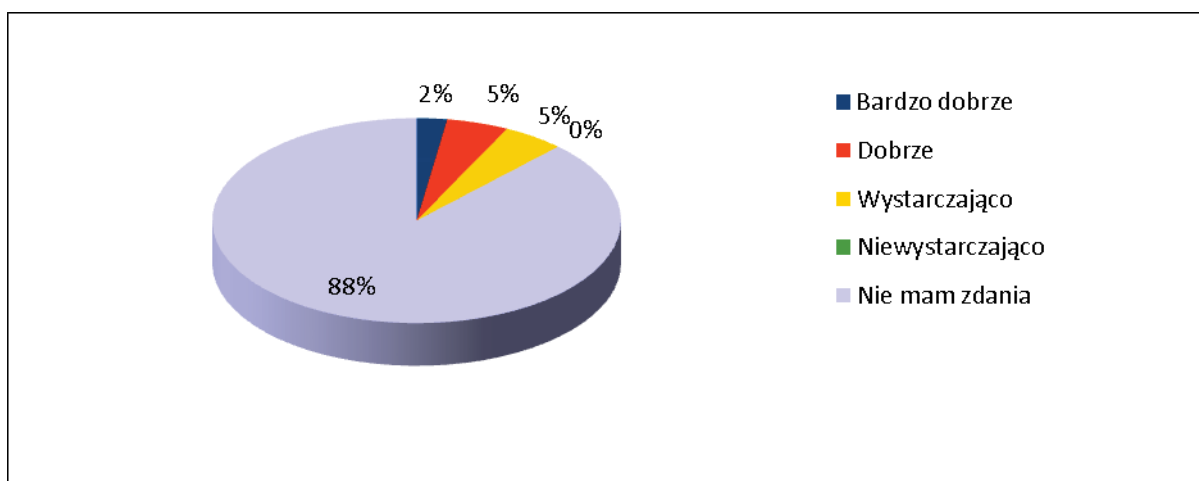
Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego znaczna większość respondentów (80%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 10% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko 10% zapytanych potwierdziło prowadzenie takich działań. Szczegółowy rozkład udzielonych odpowiedzi przedstawiają kolejne dwa wykresy.

Wykres 22. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 23. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Kurzętnik. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Kurzętnik została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół Zawodowych w Kurzętniku (695 uczniów, 62 nauczycieli)
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Brzoziu Lubawskim (86 uczniów, 10 nauczycieli)
- Szkoła Podstawowa w Tereszewie (196 uczniów, 16 nauczycieli)
- Zespół Szkół im. W. Jagiełły w Kurzętniku – Gimnazjum (151 uczniów, 19 nauczycieli)
- Zespół Szkół im. W. Jagiełły w Kurzętniku – Szkoła Podstawowa (301 uczniów, 19 nauczycieli)
- Gimnazjum im. Przyjaciół Ziemi w Zespole Szkół w Marzęcicach (157 uczniów, 20 nauczycieli)
- Szkoła Podstawowa im. Przyjaciół Ziemi w Marzęcicach (234 uczniów, 11 nauczycieli).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, 4 szkoły pielęgniarkę. 4 szkoły zatrudniają logopedę, a psychologa zatrudnia jedynie jedna szkoła. Żadna z placówek nie zatrudnia doradcy zawodowego.

Wszystkie placówki, z wyjątkiem szkoły zawodowej prowadzą dożywianie uczniów i zapewniają uczniom dostęp do Internetu, 6 szkół daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej (brak wskazania w Zespole Szkół Zawodowych w Kurzętniku). Jedynie Zespół Szkół Zawodowych w Kurzętniku oraz Gimnazjum przy Zespole Szkół im. Władysława Jagiełły posiada klasy lub oddziały integracyjne. Przedstawiciele Szkoły Podstawowej

im. Przyjaciół Ziemi w Zespole Szkół w Marzęcicach oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Kurzętniku zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, komputerowe, artystyczne, taneczne, sportowe, fotograficzne oraz zajęcia w ramach wolontariatu oraz inkubatora mediacji). Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (wszystkie placówki), korekcyjno-kompensacyjne (wszystkie placówki), logopedyczne (5), socjoterapeutyczne (1), rewalidacyjne (4) oraz rehabilitacji ruchowej (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 15 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie, ubóstwo oraz niezaradność rodziców. Brak pracy zmusza też niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa. Według niektórych pytanych rodzice poświęcają dzieciom zbyt mało czasu i uwagi. Ankietowani zwracali również uwagę na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców, a także zaniedbanie środowiskowe.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 39. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	35	5
sięganie po alkohol	1	16	5
sięganie po narkotyki	1	15	5
niszczenie mienia szkolnego	3	29	3
kradzieże	1	2	5

dyskryminacja	-	-	6
udział w grupach negatywnych	-	-	6
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	36	4
autoagresja	2	2	4
ucieczki z domu	—	—	6
przestępczość ujawniona	-	-	6
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	8	4
zaniedbanie przez dom	2	7	4
przemoc w rodzinie	3	8	3
wykorzystywanie seksualne	—	—	6

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli m.in.: sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, niszczenie mienia szkolnego, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, problemy przemocy w rodzinie, a także pojedyncze przypadki kradzieży, problemu zaniedbania przez dom, przypadki wymagające nadzoru kuratora.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży, a także zaspokajania potrzeb dzieci i młodzieży. Zwracali również uwagę, iż należy dokładnie zdiagnozować problemy przemocy w rodzinie, relacji interpersonalnych w domu, niedostosowania społecznego oraz uzależnień w rodzinach. W opinii ankietowanych ważne jest także zbadanie oczekiwań rodziców wobec szkoły.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych (przemocy w rodzinie, agresji), jak również tworzenia właściwych relacji w grupie i z dorosłymi. Organizowane są konkursy i pogadanki tematyczne oraz konsultacje indywidualne z uczniami i ich rodzicami. Prowadzone są zajęcia z terapii pedagogicznej. Propagowane są też działania zespołu interdyscyplinarnego. Realizowane są zadania projektu Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, Bezpieczna

i Przyjazna Szkoła, Razem Bezpieczniej. Prowadzone są mediacje szkolne w ramach Inkubatora Mediacji.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według większości ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające i nie występuje potrzeba prowadzenia nowych działań. Niektórzy z badanych wskazali na potrzebę przeprowadzenia badań i ankiet środowiskowych, w celu zaobserwowania problemów społeczeństwa.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele większości ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne, spotkania w ramach zespołu powołanego do pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, realizując wspólne inicjatywy szkolne i środowiskowe, pomagając przy organizacji imprez, uroczystości, konkursów i wycieczek szkolnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Centrum Kultury, Bibliotekę Publiczną, Urząd Gminy, Komendę Powiatową Policji, Powiatowy Urząd Pracy, Sanepid, Sąd w Iławie i Nowym Mieście Lubawskim, Bractwo Rycerskie, harcerstwo, Ochotnicze Straże Pożarne, straż miejską i kuratorów sądowych.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, prowadzeniu konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymianie informacji, pedagogizacji rodziców, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, jak również organizowaniu konkursów, imprez, spotkań, warsztatów, pogadanek z policjantami i przekazywaniu materiałów z zakresu profilaktyki.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im możliwości wyrównania szans edukacyjnych, alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności szerszego dostępu do imprez kulturalnych i zajęć rekreacyjno-sportowych. Ankietowani wskazali też na potrzebę dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej. Większość ankietowanych wskazała na potrzebę zapewnienia dostępu do przedszkoli dzieciom oraz dostosowanie komunikacji lokalnej, ułatwiającej dostęp do szkół z różnych miejscowości w gminie. Według badanych niezbędna jest również pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo, rozwój ich świadomości i edukacji dotyczącej wychowywania dzieci.

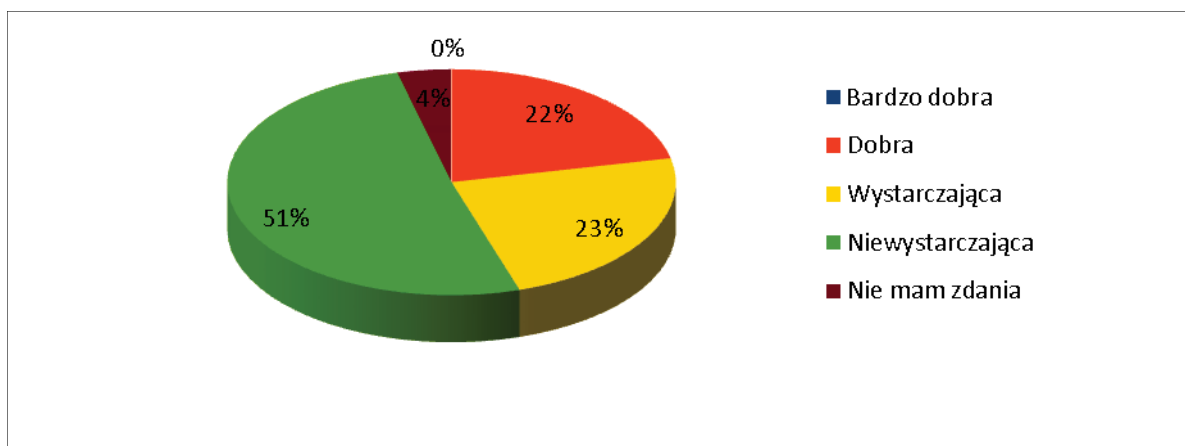
Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność realizacji programów oświatowo-zdrowotnych, pedagogizacji rodziców, prowadzenia konsultacji indywidualnych z rodzicami i ich dziećmi, pomocy materialnej potrzebującym oraz współpracy szkół z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów, zwłaszcza w miejscach zamieszkania przy współpracy z profesjonalnymi animatorami. Ankietowani często wskazywali także na potrzebę udzielenia pomocy i wsparcia rodzicom w wychowaniu dzieci, oraz udostępnienie im informacji o dostępie do instytucji służących pomocą dzieciom i rodzicom.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji gminnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

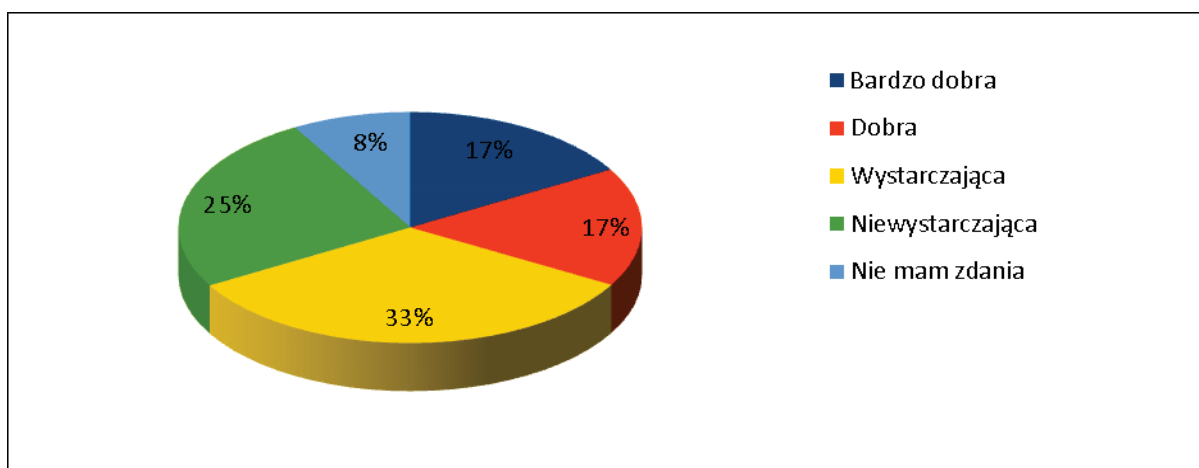

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie jako bardzo dobrą lub dobrą określiło łącznie 22% ankietowanych mieszkańców gminy. Za wystarczającą uznało ją 24% respondentów. Natomiast jako niewystarczającą oceniło ją aż 51% badanych. Z kolei zdania w tej sprawie nie miało 4%.

Podobne pytanie zadano Młodzieżowej Radzie Gminy. Większość respondentów określiła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży jako wystarczającą (33%), a 25% jak niewystarczającą. Łącznie 44 % uznało ją jako dobrą i bardzo dobrą. Około 8% nie ma zdania na ten temat. Wyniki ankiety obrazuje poniższy wykres.

Wykres 25. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 miliona, w 2010 roku do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności gminy Kurzętnik jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach ma miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym kurczeniu się populacji młodszych grup

Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców gminy ogółem	9080	9043	9094
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1304	1365	1423
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	14,4%	15,1%	15,6%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że systematycznie wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności; w latach 2012-2014 wynosił on odpowiednio: 14,4%, 15,1% i 15,6%.

Należy także mieć na uwadze malejącą dietność rodzin, a z drugiej strony wydłużający się średni okres życia. Stanowi to dobitne potwierdzenie procesu starzenia się społeczeństwa i jest bardzo niekorzystną przesłanką, a zarazem wyzwaniem dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z tym problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku, w 2014 roku było 48 osób w wieku 61-70 lat oraz 40 osób w wieku 71 lat i więcej. W ramach swojej działalności GOPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu

codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 41. Usługi opiekuńcze przyznane przez GOPS w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci usług opiekuńczych	15	13	19
liczba osób w rodzinach	16	14	24
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	30	30	36
liczba osób w rodzinach	40	34	50

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

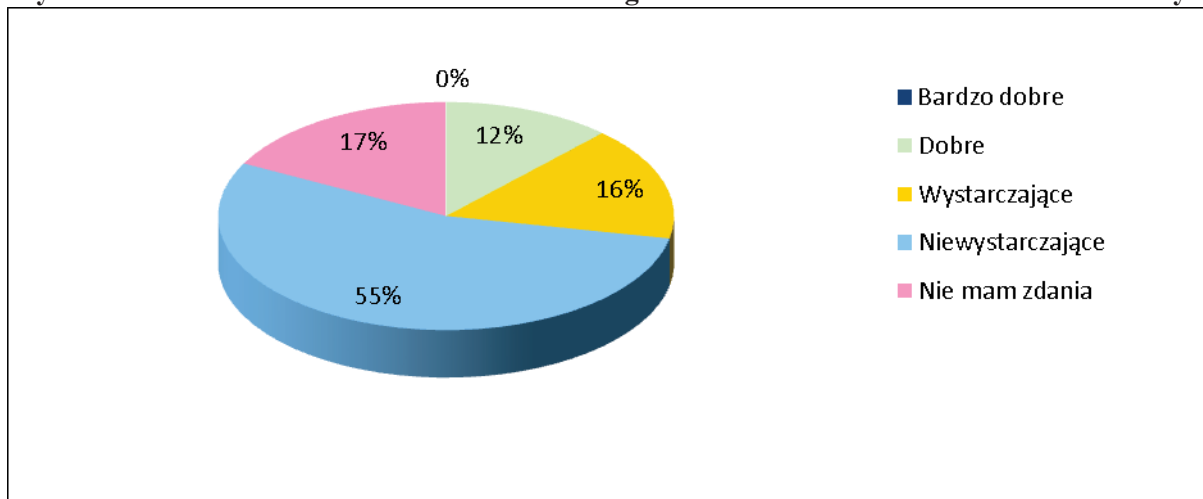
Zaspokojenie potrzeb społecznych osób starszych jest celem Klubu Seniora, który działa w ramach Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Kurzętnik.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Kurzętnik o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, ubóstwo, niezaradność, słaba komunikacja publiczna, brak dostępu do lekarzy specjalistów.

Natomiast wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w gminie, ankietowani wskazywali; utworzenie domu dziennego pobytu, zwiększenie dostępu do badań profilaktycznych, refundowanie leków, pomoc wolontariuszy w opiece domowej nad osobami starszymi.

W kolejnym pytaniu uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania adresowane do osób starszych?

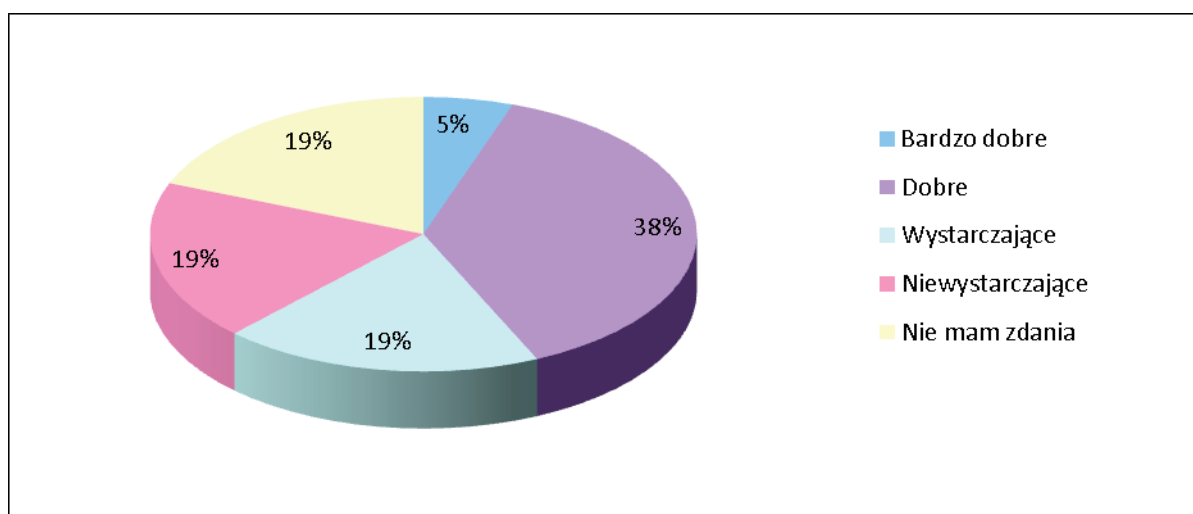

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając realizowane w gminie działania adresowane do osób starszych nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej. Dobrze oceniło działania adresowane do osób starszych 12% ankietowanych, a 16% uznało je za wystarczające. Co niepokojące, największa grupa ankietowanych – prawie 54%, była zdania, że działania te są niewystarczające. Jednocześnie 17% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Podobne pytania postawiono przed Młodzieżową Radę Gminy. Zdaniem tej części społeczności gminy, problemy i bariery, dotyczące osób starszych w gminie to najczęściej brak zainteresowania ze strony rodziny, słabo rozwinięta komunikacja publiczna, słaby dostęp do lekarzy specjalistów. Jednocześnie młodszy reprezentanci gminy uważają, że należałoby zwrócić uwagę całej społeczności gminy na problemy osób starszych i utworzyć dom dziennego pobytu dla tych osób. Młodzieżowa Rada Gminy odpowiadała również na pytanie, jak realizowane są w gminie działania adresowane do osób starszych. 43% ankietowanych oceniło te działania jako dobre i bardzo dobre, 19% jako wystarczające i tyle samo jako niewystarczające. 19% respondentów nie ma zdania na ten temat. Wyniki ankiety przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania adresowane do osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę

osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Kurzętnik mieszkało ogółem 1500 osób niepełnosprawnych. Były wśród nich 794 kobiety i 706 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 1305 osób niepełnosprawnych prawnie i 195 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 16,5%. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2012-2014.

Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	220	226	205
liczba osób łącznie w rodzinach	716	734	629

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku.

Należy dodać, że w 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku wypłacił 295 świadczeń (na łączną wartość 69241 zł) w postaci zasiłku okresowego oraz 1 058 świadczeń (na łączną wartość 81 060 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim, dotyczące liczby wydanych mieszkańcom gminy Kurzętnik w latach 2012-2014 orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności).

Z danych tych wynika, iż liczba wydanych orzeczeń w 2014 r. zmalała w stosunku do lat poprzednich, systematycznie z roku na rok zmniejszała się liczba orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności, natomiast w 2014 r. wzrosła liczba orzeczeń o umiarkowanym

i lekkim stopniu niepełnosprawności w porównaniu z latami poprzednimi. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014.
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	83	72	68
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16 roku życia	450	374	389
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	240	182	132
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	179	161	203
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	31	31	54

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Kurzętnik mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

Tabela 44. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	45	14	16
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	100	76	82
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	12	9	12

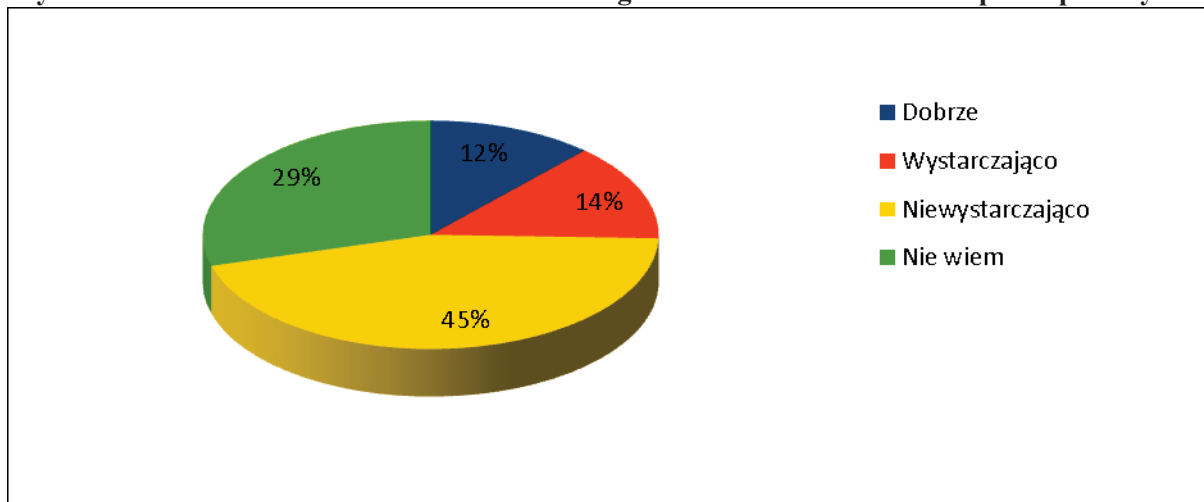
Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Nowym Mieście Lubawskim.

Osoby niepełnosprawne z gminy korzystają ze wsparcia świadczonego przez Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim, który pomaga osobom chorym psychicznie niepełnosprawnym intelektualnie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kisielicach, obejmujący pomocą dzieci niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne w gminie mogą brać udział w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat

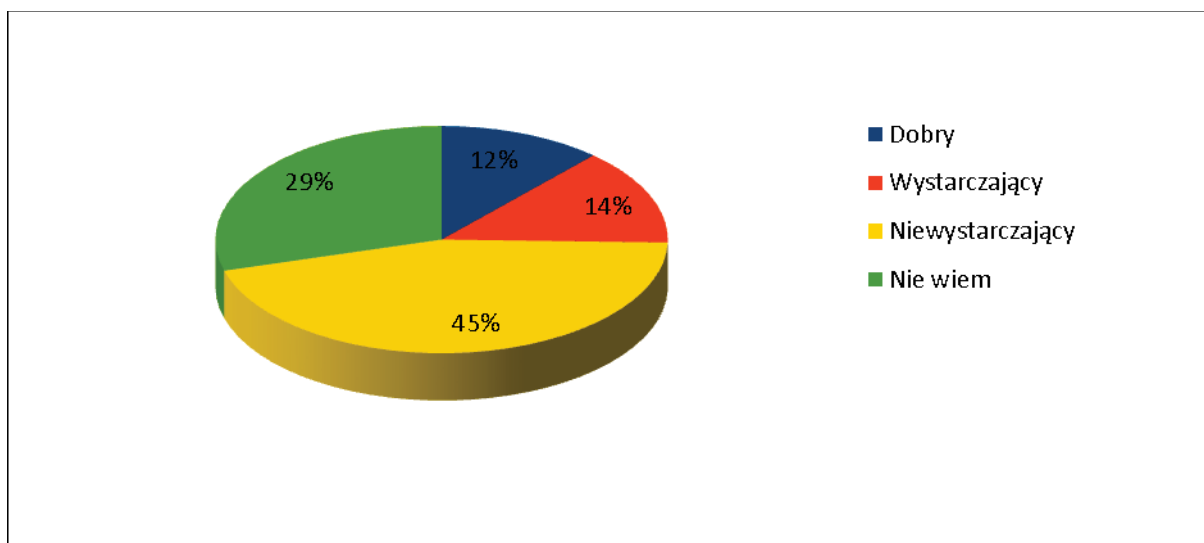
wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy, borykającym się z problemami niepełnosprawności. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 28. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 29. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zaledwie 12% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Z kolei 14% uznało te działania za wystarczające. Prawie połowa respondentów (45%) stwierdziła jednak, że są one niewystarczające. należy przy tym zauważyć, że aż 29% respondentów nie miało żadnego zdania na ten temat.

Nieco gorzej ankietowani mieszkańcy gminy ocenili dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie. Co prawda jako dobry określiło go ponad 12%, ale jako wystarczający już tylko niecałe 14%. Natomiast aż 45% uznało, że jest

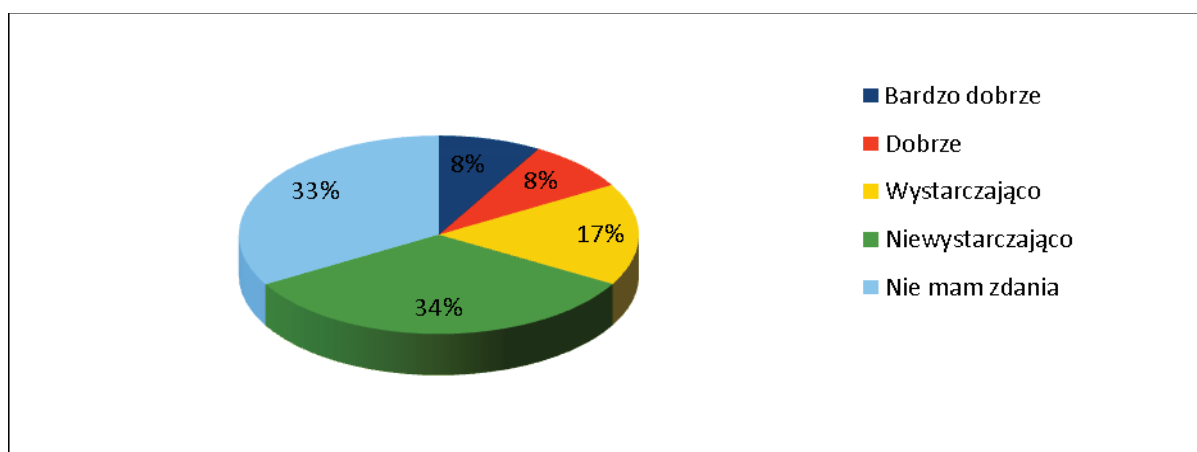
niewystarczający. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miała prawie jedna trzecia ankietowanych (29%).

Trzeba przy tym zauważyć, że udzielając odpowiedzi na powyższe pytania ankiety, w obydwu przypadkach nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej.

Analizując wyniki badania nie można też pominąć faktu, że na obydwa pytania zbliżony odsetek respondentów odpowiedział „nie mam zdania”. Można przypuszczać, że taka część populacji gminy nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Jednocześnie zdecydowana większość (około dwóch trzecich próby), przynajmniej w pewnym stopniu, orientuje się w sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie.

Te same pytania postawiono przed Młodzieżową Radę Gminy. Na pytanie o działania realizowane w gminie na rzecz osób niepełnosprawnych młodszy respondenci najczęściej wskazywali, że są one niewystarczające (33,3%). Łącznie ponad 16% ankietowanych uznało je za dobre i bardzo dobre, natomiast 16,6% za wystarczające. Ponad jedna trzecia badanych nie miała zdania na ten temat. Dane wynikające z przeprowadzonej ankiety przedstawia poniższy wykres.

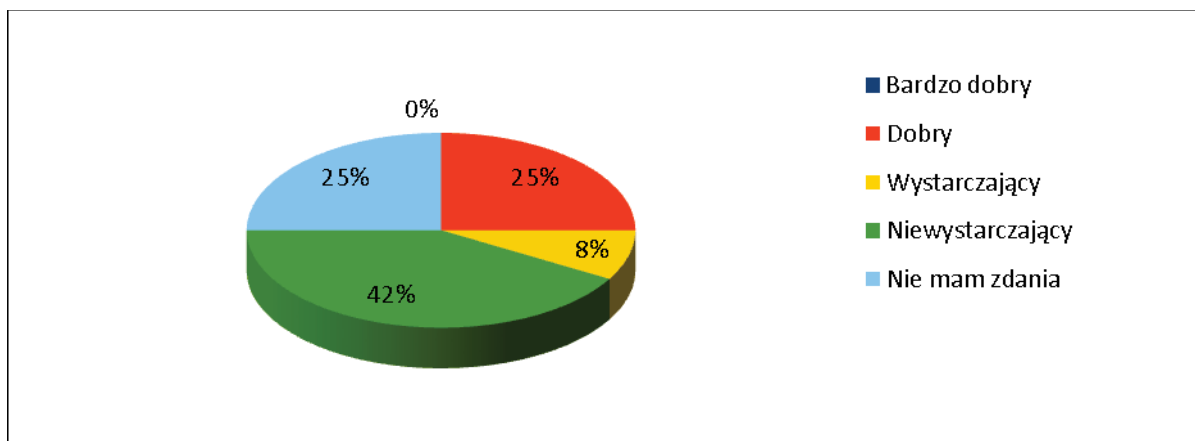
Wykres 30. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

Ponadto środowisku Młodzieżowej Rady Gminy zadano również pytanie o dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. W większości respondenci uznali go za niewystarczający (41,6%), 25% ankietowanych uznało go za dobry, natomiast ponad 8% za wystarczający. Aż 25% badanych nie miało zdania na ten temat. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 31. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku Młodzieżowej Rady Gminy.

Należy więc odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Jednocześnie tylko 6,6% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a 0,9% wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w gminie. Wpływa stąd wniosek, że osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane. Mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych, choć w powszechnym odczuciu oferowane im wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego heurisko – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na

rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia w gminie • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w gminie, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia w gminie wśród kobiet • prowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących tworzyć nowe miejsca pracy • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)	• brak możliwości skorzystania przez osoby bezrobotne z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz

• podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w gminie • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • prowadzenie w gminie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • prowadzenie wśród mieszkańców gminy działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • prowadzenie na terenie gminy działań na rzecz zapobiegania bezdomności • możliwość skorzystania przez ludzi bezdomnych i zagrożonych bezdomnością z oferty organizacji pozarządowych, działających na ich rzecz	
szanse	zagrożenia
• wystarczające rozpoznanie problemu bezrobocia w gminie • niewzrastający poziom bezrobocia w gminie • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • przyczynienie się środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) do ograniczenia bezrobocia w gminie • nie postępuje zjawisko ubożenia mieszkańców gminy • zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • włączanie się przez mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • podejmowane działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem są wystarczające w stosunku do potrzeb gminy • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności w gminie • niewzrastająca w gminie liczba osób zagrożonych bezdomnością • napływ inwestorów • rozwój mieszkalnictwa socjalnego	• wzrastająca liczba osób bezrobotnych w gminie, których nie udało się zaktywizować • niemalejący poziom bezrobocia w gminie wśród kobiet • brak zatrudnienia osób bezrobotnych w podmiotach ekonomii społecznej • oferta organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych nie przyczynia się do łagodzenia problemów związanych z bezrobociem w gminie • niewystarczająca w stosunku do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie analiz w zakresie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz zaspokajania potrzeb młodzieży w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe w gminie • wychodzenie przez instytucje gminy do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w gminie • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie w gminie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • działanie zespołów interdyscyplinarnych • zapewnienie osobom z gminy dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • prowadzenie w gminie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	• brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • gmina nie dysponuje placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych przez rodziny, dzieci i młodzież • brak możliwości skorzystania przez osoby z gminy dotknięte przemocą w rodzinie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • ograniczenie dostępu dzieci i młodzieży do psychologa dziecięcego i psychiatry • brak mediatorów i poradnictwa rodzinnego. • brak środków na zatrudnienie kompetentnych animatorów.
szanse	zagrożenia
• dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wystarczający zakres pracy wsparcia asystentów rodziny • zaspokajające potrzeby poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom w gminie • odpowiadający potrzebom dostęp do opieki przedszkolnej w gminie	• niezminiejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • niewystarczająca oferta grup i ośrodków wsparcia rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci w stosunku do potrzeb mieszkańców gminy • brak możliwości skorzystania z ofert placówek wsparcia dziennego (jak np.

• pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych sytuacja finansowa gminy • zaspokajanie potrzeb młodzieży z terenu gminy w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego • zaspokajająca oczekiwania uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych w gminie • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • wzrost zaangażowania dzieci i młodzieży w wolontariat • wystarczająca liczba osób pracujących w gminie z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • wpływ prowadzonego poradnictwa i podejmowania interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób w gminie, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niezwiększająca się liczba osób w gminie, wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie.	światlice środowiskowe) przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • niedostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży • niedostosowana do potrzeb gminy działalność organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami przemocy w rodzinie • bierność rodzin w chęci zaspokajania swoich potrzeb oraz brak chęci współpracy i korzystania z ofert, proponowanych przez gminę.
---	---

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczanie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej • prowadzenie działań na rzecz poszerzania zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie w gminie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych z gminy na	• brak możliwości skorzystania przez mieszkańców gminy z ofert organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami uzależnień • ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.

leczenie odwykowe • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • działalność w gminie grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji, mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
szanse	zagrożenia
• wystarczający dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy • zadowalające efekty działań podejmowanych w gminie w celu leczenia uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli	• niezadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewzrastająca świadomość dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami • niedostosowana do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • brak woli podjęcia leczenia odwykowego przez osoby uzależnione w gminie.

i sprzedawców napojów alkoholowych w gminie na temat zagrożeń uzależnieniami • objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych wszystkich osób z gminy zainteresowanych wsparciem • wystarczająca liczba osób pracujących w gminie z osobami uzależnionymi • wzrost wśród dzieci i młodzieży w gminie świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • obserwowane efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy • wzrost poziomu bezpieczeństwa na drodze • angażowanie się przez mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
---	--

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • analizowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • informowanie osób starszych z gminy o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych • dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • wychodzenie do osób starszych z ofertą spędzania czasu wolnego • zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsc w domach pomocy społecznej • stworzenie w gminie warunków osobom starszym do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • umożliwienie osobom starszym skorzystania z ofert organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia	• brak lekarzy geriatrów

działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych • dobra baza lokalowa świetlic na terenie gminy oraz szeroka oferta programów dla seniorów.	
szanse	zagrożenia
• niewymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • wystarczająca wiedza osób starszych w gminie o dostępnych formach pomocy • zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • niewzrastająca w gminie liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze z gminy wsparcia ze strony swych rodzin • wystarczający dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w gminie • wystarczająca dostępność domów pomocy społecznej w stosunku do potrzeb osób starszych z gminy • możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej, zaspokajające potrzeby osób starszych z gminy • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • dostosowana do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami osób starszych • możliwość udziału w projektach aktywizujących	• wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w gminie w ich codziennym życiu

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy • likwidowanie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym	• brak działań w zakresie monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • brak w gminie domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • brak upowszechniania wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy • brak możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne w gminie z oferty organizacji pozarządowych działających

• prowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie w gminie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • prowadzenie działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych.	na ich rzecz • ograniczone kryteria dostępu do udziału w projektach w gminie • brak odpowiedniej komunikacji lokalnej, umożliwiającej komunikację osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielających wsparcia zaspokajająca potrzeby osób niepełnosprawnych • wystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy do specjalistycznych usług opiekuńczych • wystarczający dostęp do domów dziennego pobytu osób niepełnosprawnych z gminy • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • posiadanie przez przedsiębiorców z gminy wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • zasoby i możliwości gminy zaspokajające potrzeby w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym • dostosowana do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych	• niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do usług rehabilitacyjnych • brak podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających w gminie osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
- wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy - zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - stwarzanie przez gminę możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców - realizowanie na terenie gminy działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych - wspieranie aktywności gospodarczej mieszkańców - stwarzanie przez gminę mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji - upowszechnianie w gminie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej - niewskazane poszerzenie sieci placówek pomocy społecznej w gminie - wystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie - pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) - podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w gminie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego - realizowanie na terenie gminy przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej), umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) - prowadzenie w gminie działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych - włączanie się w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych - prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu - dobrze przygotowana baza lokalowa , np. świetlice.	nieznaczna aktywność społeczna mimo organizowania licznych szkoleń

szanse	zagrożenia
• wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców gminy • dostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • wpływ wysokości pozyskiwanych środków zewnętrznych (np. z funduszy Unii Europejskiej) na podniesienie skuteczności świadczonej pomocy społecznej • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • wpływ działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie	• wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy różnymi formami działalności wolontarystycznej • wysoki poziom migracji ludzi młodych w kierunku dużych miast lub za granicę

22. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie liczba mieszkańców jest stała; maleje populacja dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, systematycznie rośnie natomiast liczba osób w najstarszej grupie wiekowej. Z tej tendencji wynika potrzeba zapewnienia coraz większej grupie ludzi starszych pomocy materialnej i rzeczowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona w gminie dość dobrze rozwinięta. W latach 2012-2014 zrealizowano w gminie m.in. takie inwestycje, jak: budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (Małe Bałówki), budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (Nielbark, Kurzętnik), budowa sieci szerokopasmowej (Kurzętnik, Nielbark), budowa sieci wodociągowej (Tereszewo, Wawrowice), budowa boiska wielofunkcyjnego (Kurzętnik), przebudowa i budowa dróg w całej gminie. Jeśli chodzi o **komunikację**, mieszkańcy wszystkich miejscowości gminy mają ogólnie niezadowalające połączenia komunikacyjne, ze względu na uwarunkowania ekonomiczne firm transportowych, skarżących się na nieopłacalność rozwoju sieci obsługiwanych połączeń. Analiza **sytuacji gospodarczej** wykazała, że użytki rolne zajmują ponad 70% powierzchni gminy, co implikuje jej rolniczy charakter.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2012-2014 ogólna liczba mieszkań w gminie systematycznie zmniejszała się. W zasobach mieszkaniowych gminy w 2014 r. zmniejszyła się liczba mieszkań komunalnych w stosunku do lat poprzednich. Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacano dodatki mieszkaniowe.

Analiza **zasobów edukacyjnych** gminy pozwoliła stwierdzić, iż na jego terenie funkcjonuje 5 placówek oświatowych, w tym 1 przedszkole, 4 szkoły podstawowe, 2 gimnazja i 2 szkoły ponadgimnazjalne. Spośród mieszkańców gminy, uczestniczących w badaniu ankietowym, większość pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie, natomiast w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, wskazywano przedszkole. Jeśli chodzi o **instytucje kultury**, działalność w gminie prowadzą: Gminne Centrum Kultury w Kurzętniku, Biblioteka

Publiczna w Kurzętniku oraz 18 świetlic środowiskowych. Spośród uczestników badania ankietowego 36% stwierdziło, że dostęp do placówek kultury w gminie jest niewystarczający. Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje, ankietowani wymieniali: kino, teatr.

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, mieszkańcy gminy Kurzętnik mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Gminnym Samodzielnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. Spośród uczestników badania ankietowego największa grupa (42%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie jako niewystarczającą, 26% z nich uznało ją za wystarczającą, 30% za dobrą, 2% za bardzo dobrą. Wśród lekarzy specjalistów, których brakuje w gminie wymieniano: laryngologa, okulistę, kardiologa, alergologa, dermatologa, psychiatrę, ortopedę, endokrynologa, neurologa, urologa, onkologa. Wskazywano także zapotrzebowanie na rehabilitantów i fizjoterapeutów.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Składa się na nią 12 obiektów sportowych. Spośród ankietowanych mieszkańców gminy łącznie 58,2% oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jako bardzo dobry lub dobry. Z kolei 24% przyznało, że jest on wystarczający. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani wymieniali: basen, boisko piłkarskie, lodowisko, ścieżki rowerowe. Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi **rozwój turystyki**, któremu sprzyjają także liczne zabytki architektury sakralnej i świeckiej. W gminie znajduje się jeden ośrodek wczasowy, oferujący miejsca noclegowe dla 900 osób, a także 10 gospodarstw agroturystycznych z 66 miejscami noclegowymi.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, Policja ujawniła 160 przestępstw. Wśród tej liczby przestępstw odnotowano 55 czynów przeciwko mieniu, 7 przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, 22 przeciwko rodzinie i opiece oraz 16 przeciwko życiu i zdrowiu. Jednostka ujawniła 2 czyny popełnione przez nieletnich. W odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?” zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców gminy (w sumie 94%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Jako działania, które należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych i kontroli na drogach. Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze najczęściej wskazywali konieczność poprawy stanu dróg i poboczy oraz oświetlenia ulicznego, poprawy oznakowania, oraz budowy zatoczek autobusowych.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2014 roku stanowiły 22 osoby w tym 5 pracowników socjalnych. Na 1 pracownika socjalnego przypadało 1 828 mieszkańców, co oznacza, że był spełniony wskaźnik zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 zmniejszała się systematycznie z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2012 roku (23,65%). Największą grupę w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie, najczęściej borykające się z brakiem zatrudnienia. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdziły dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej; w latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną było ubóstwo, a w dalszej kolejności: bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Na koniec 2014 roku na infrastrukturę socjalną gminy, obok GOPS składały się: Klub Integracji Społecznej. Na poziomie powiatowej infrastruktury polityki społecznej współtworzyły następujące instytucje mające swoją siedzibę w Nowym Mieście Lubawskim: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji. Mieszkańcy gminy Kurzętnik korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą, do których zaliczały się: Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim.

W 2014 roku na terenie gminy Kurzętnik funkcjonowało 36 **organizacji pozarządowych**. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego podejmował z nimi współpracę. W gminie funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego.

W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Kurzętnik przeprowadzono **badania ankietowe** wśród losowo wybranych mieszkańców gminy oraz osób mających

wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Do analizy przedłożono w sumie 110 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie i niezaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia. Duże grupy ankietowanych zwróciły uwagę na niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego, problemy związane ze starzeniem się, eurosieroctwo i ubóstwo. Ankietowani z Młodzieżowej Rady Gminy najczęściej wskazywali bezrobocie i alkoholizm. Spore grono ankietowanych uznało, że najbardziej uwidaczniającym problemem w gminie jest ubóstwo, problemy związane ze starzeniem się oraz problem niezaspokojenia potrzeb w zakresie spędzania wolnego czasu. Nieco mniejsza liczba respondentów wskazywała bezdomność, nierówności społeczne i problemy wynikające z niepełnosprawności. Ankietowani wskazali kategorie osób i grup, które są ich zdaniem najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym, uznając, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem, osoby i rodziny dotknięte przemocą w rodzinie oraz dzieci z rodzin ubogich. W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie, pomoc rodzinie i dziecku, zdrowie, starość. A według Młodzieżowej Rady Gminy w obszarze ochrony macierzyństwa, pomocy rodzinie i dziecku, niepełnosprawności oraz alkoholizmu.

Odpowiadając na pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących wsparcia i indywidualnego podchodzenia do każdego problemu, udzielanie pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa (zwłaszcza psychologicznego), jak i aktywizacji zawodowej, pomocy w poszukiwaniu pracy, organizowanie prac interwencyjnych.

Problemy na **rynku pracy** przyczyniają się do ubożenia ludności, a nawet prowadzą do wykluczenia społecznego. Analiza struktury bezrobocia w gminie wykazała, że w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie wahała się, przy czym w analizowanym okresie kobiety stały się większością osób bezrobotnych w gminie. Wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lat oraz 18-24 lat, osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy lub 1-3 miesiące, osoby ze stażem pracy

od 1 roku do 5 lat, a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub gimnazjalnym i niższym.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lat, osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, osób ze stażem pracy do jednego roku i bez stażu pracy oraz osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Problemem związanym między innymi z brakiem pracy i popadaniem w ubóstwo jest eksmisja, która może prowadzić do **bezdomności**, która w gminie nie jest problemem, utrzymuje się na niewielkim poziomie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań, których inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pozwala stwierdzić, że w latach 2012-2014 spadała wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na walkę z alkoholizmem. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii rokrocznie wzrastały. Środki przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ulegały wahaniom. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszała się (z 56 w 2012 r. do 36 w 2013 r. i w 2014 r. Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń zmniejszała się (od 39 w 2012 r. poprzez 31 w 2013 r. do 25 w 2014 r.). Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano, natomiast podjęto tylko 1 decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia. W analizowanym okresie prowadzono 41 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w 2012 r. i 10 w 2014 r.

Badania ankietowe dotyczące **problemów równości płci** wykazały, że koncentrują się one głównie wokół osób samotnie wychowujących dzieci i w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Kurzętnik. Ankietowani nie potrafili odpowiedzieć, czy samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, a te działania, jeżeli są prowadzone to są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, że problemami, które najczęściej dosięgają dzieci, młodzież i ich rodziny, są: sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, zaniedbanie przez dom, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, a także pojedyncze przypadki przemocy w rodzinie, kradzieży, niszczenia mienia szkolnego, autoagresji. Z kolei analiza potrzeb dzieci

i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, poszerzenia oferty edukacyjnej, zapewnienia prawidłowej opieki rodzicielskiej nad dziećmi, dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej.

W ostatnich latach w gminie wzrasta liczba **osób starszych** przy jednoczesnym kurczeniu się populacji młodszych grup wiekowych. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby i niepełnosprawność, z czym wiąże się narastający problem uzależnienia od pomocy innych. Do problemów, z którymi borykają się osoby w podeszłym wieku zalicza się też samotność, ubóstwo, niezaradność. Wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku, w 2014 roku było 48 osób w wieku 61-70 lat oraz 40 osób w wieku 71 lat i więcej. Zaspokajanie potrzeb społecznych osób starszych jest celem Klubu Seniora, który działa w ramach Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Kurzętnik. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Kurzętnik o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, ubóstwo, niezaradność, słaby dostęp do komunikacji publicznej, brak dostępu do lekarzy specjalistów. Natomiast wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w gminie, ankietowani wskazywali; utworzenie domu dziennego pobytu, zwiększenie dostępu do badań profilaktycznych, refundowanie leków. Oceniając realizowane w gminie działania adresowane do osób starszych nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej. Dobrze oceniło te działania adresowane 12% ankietowanych, a 16% uznało je za wystarczające. Co niepokojące, największa grupa ankietowanych – prawie 54%, była zdania, że działania te są niewystarczające.

Analiza sytuacji **osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Z roku na rok zmniejszała się liczba orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy Kurzętnik przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Mieście Lubawskim, natomiast wzrosła liczba wydanych orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Kurzętnik korzystają ze wsparcia udzielanego przez PCPR w Nowym Mieście Lubawskim, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Osoby niepełnosprawne z gminy korzystają ze

wsparcia świadczonego przez Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Mieście Lubawskim, który pomaga osobom chorym psychicznie niepełnosprawnym intelektualnie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kisielicach, obejmujący pomocą dzieci niepełnosprawne. Ponadto osoby niepełnosprawne z gminy korzystają ze wsparcia świadczonego przez organizacje pozarządowe. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Kurzętnik dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy, borykającym się z problemami niepełnosprawności. Na pytanie „Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?” prawie połowa (45%) stwierdziła, że są one niewystarczające. Natomiast na pytanie „Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?” aż 45% stwierdziło, że jest niewystarczający. Trzeba przy tym zauważyć, że udzielając odpowiedzi na powyższe pytania ankiety, w obydwu przypadkach nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej. Problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane, mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Kurzętnik na lata 2016-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

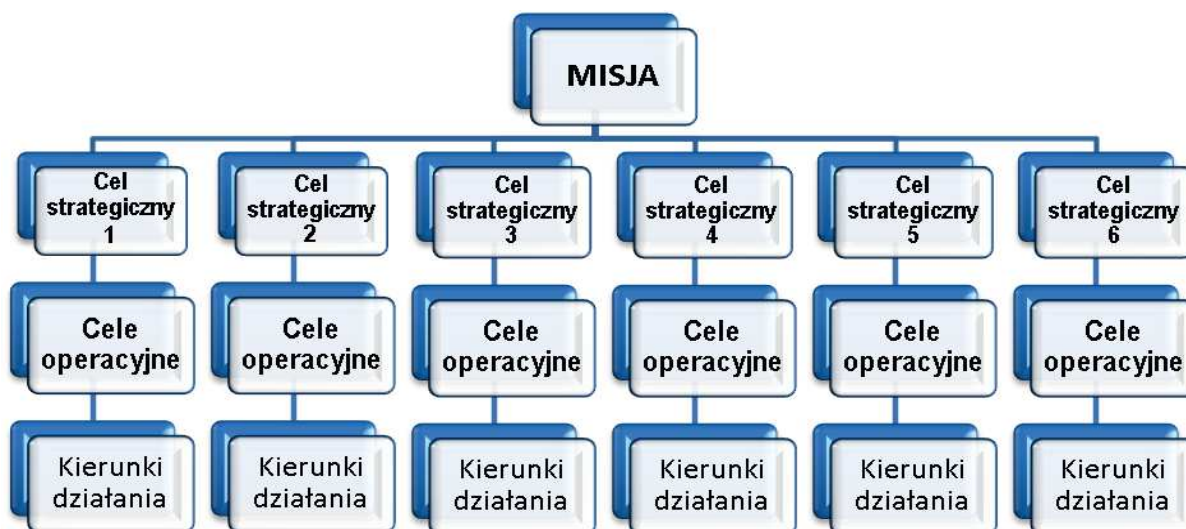
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020, jest następująca:

**„Gmina Kurzętnik zapewnia mieszkańcom warunki rozwoju,
zaspokaja ich potrzeby oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji
i wykluczenia społecznego.”**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Związek misji z celami strategii i wyznaczonymi kierunkami działań przedstawia poniższy diagram.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich.
6. Rozwój w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
7. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
4. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych; opracowanie i realizacja lub współudział w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.

5. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów.
6. Wspieranie rozwoju w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
3. Kierowanie osób bezdomnych do ośrodków dla bezdomnych.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Mieście Lubawskim, placówki oświatowe, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
 - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
 - wielkość stopy bezrobocia,
 - liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
 - liczba nowych inwestorów,
 - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
 - liczba mieszkań socjalnych w gminie,
 - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.
-

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
 - zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
 - zwiększenia liczby miejsc pracy,
 - spadku liczby osób bezrobotnych,
 - wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
 - zabezpieczenia schronienia osobom bezdomnym.
-

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych. .
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych i prowadzenie w większym zakresie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Zatrudnianie, adekwatnie do potrzeb, asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
5. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
6. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
5. Kontynuowanie działalności przez Zespół Interdyscyplinarny, podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów w tematyce przemocy.
6. Utworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy.
7. Ułatwienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
8. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Ułatwienie dostępu do specjalistów (psychiatra dziecięcy, psycholog).
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i nauczania indywidualnego.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.
6. Rozszerzenie oferty wsparcia w świetlicach środowiskowych.
7. Organizowanie zbiórki artykułów szkolnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępu do lekarzy specjalistów .
3. Utworzenie punktu rehabilitacji.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
 - liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
 - liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
 - liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
 - liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
 - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
 - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
 - liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi.
-

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
 - poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
 - zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
 - podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
 - zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
 - zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
 - poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
 - zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
 - poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia.
-

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Zwiększenie dostępu do propozycji Klubu Seniora.
5. Realizacja projektów aktywizujących dla seniorów.
6. Podejmowanie współpracy z kościołem oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
3. Zintensyfikowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych.
4. Utworzenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Prowadzenie działań mających na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki służby zdrowia, placówki kultury, oświatowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa w gminie przez Policję i Straż Miejską.
3. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, Policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół, działania edukacyjne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
 - zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.
-

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie poprzez zwiększenie nakładu finansowego na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Działania promocyjne propagujące zmianę wizerunku pomocy społecznej i rozpowszechniające jej działalność.
3. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie działalności w gminie nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej (także o zasięgu ponadlokalnym).
3. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy Unii Europejskiej.
5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
6. Propagowanie idei pomocy innym oraz pozyskiwanie darczyńców w celu możliwości jej realizacji.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Roczny Program Współpracy Gminy Kurzętnik z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie, zajmujących się zagadnieniami z zakresu polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,

- zwiększenia jakości świadczonych usług,
 - zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej.
 - zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych.
-

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku. Działania te będą podejmowane zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy Kurzętnik., a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże Wójtowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. RAMY FINANSOWE

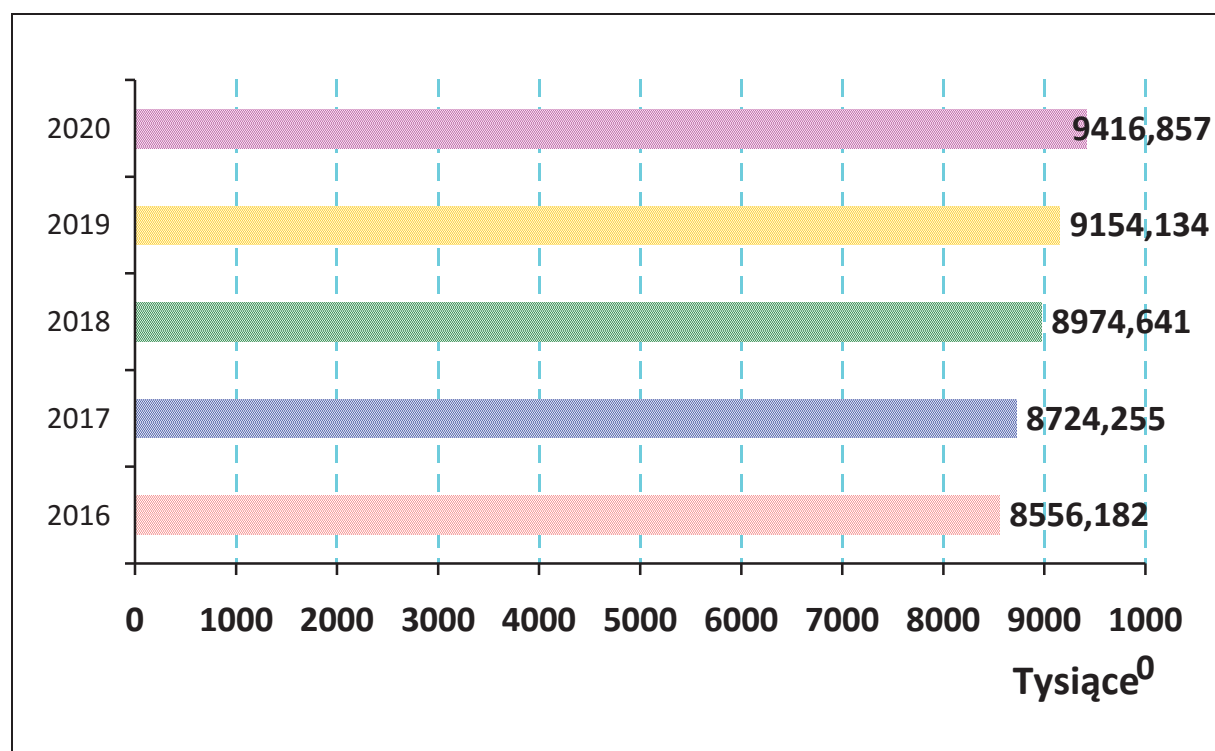
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 45. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:				
2016	2017	2018	2019	2020
8 556 182	8 724 255	8 974 641	9 154 134	9 416 857

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 32. Szacunkowa wielkość wydatków (w tys. zł) w poszczególnych latach.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy.

4.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wsparcia Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
3. Roczny Program Współpracy Gminy Kurzętnik z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

4.2. PROJEKTY

Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt Edukacja przestrzenna – świetlice w działaniu.

Wnioskodawca projektu:

Fundacja Inicjatyw Krajobrazowych Wybudowania.

Cel główny projektu

Poprawa jakości życia na terenach wiejskich poprzez możliwość edukacji nieformalnej dzieci w miejscu ich zamieszkania.

Cele szczegółowe projektu

- aktywizacja społeczności lokalnej poprzez bezpłatne zajęcia edukacyjne dla najmłodszych oparte na nowoczesnych i inkluzywnych metodach pracy
- stworzenie możliwości spędzania wolnego czasu najmłodszych w kreatywny sposób

- odciążenie rodziców koniecznością opieki nad dziećmi przez kilka godzin, raz w tygodniu
- aktywizacja świetlic wiejskich
- rozwój świadomości regionalnej oraz architektonicznej wśród najmłodszego pokolenia
- podniesienie poziomu spójności społecznej

Miejsce realizacji projektu

Dwie pilotażowe świetlice wiejskie gminy Kurzętnik, znajdujące się w wybranych podczas spotkań sołectwach.

Beneficjenci projektu

- społeczność dwóch wybranych sołectw gminy Kurzętnik ze szczególnym uwzględnieniem osób najmłodszych (preferowany wiek to od 10 do 16 lat)
- rodziny, które nie mogą pozwolić sobie na dodatkowe ukierunkowane zajęcia dzieci
- rodziny, u których sytuacja zawodowa utrudnia opiekę nad dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niepełnych
- środowisko edukacji formalnej, której praca zostanie uzupełniona działaniami z zakresu edukacji nieformalnej.

Partnerzy w realizacji projektu

- sołectwa w wybranych miejscowościach
- lokalne organizacje pozarządowe, tak tradycyjne (KGW, OSP), jak i nowopowstałe
- Muzeum Lokalne w Nowym Mieście Lubawskim

Czas realizacji projektu

Wymagany okres prowadzenia zajęć to minimum cztery miesiące plus okres przygotowawczy. W ramach projektu odbywałyby się warsztaty dwa razy w tygodniu, po jednym w każdej ze świetlic. Czas trwania jednych zajęć to 1,5 godziny.

Projekt „Z myślą o przyszłości”

Wnioskodawca projektu:

Ochotnicza Straż Pożarna w Tereszewie

Cel główny projektu:

Zaktywizowanie zawodowe i społeczne młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu gminy Kurzętnik.

Cele szczegółowe projektu:

- wzrost umiejętności aktywnego poszukiwania pracy
- zwiększenie umiejętności interpersonalnych i psychospołecznych
- zdobycie nowych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego

Miejsce realizacji projektu:

Dom Strażaka w Tereszewie.

Beneficjenci projektu:

Bezpośrednio młodzież w wieku 18-30 lat z terenu gminy wiejskiej Kurzętnik, zagrożona wykluczeniem społecznym, a pośrednio rodziny, w których żyją osoby młode, a także społeczności lokalne.

Partnerzy w realizacji projektu:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Powiatowy Urząd Pracy,

Gminne Centrum Kultury.

Czas realizacji projektu:

01.01.2016 – 31.12.2017 r. (24 miesiące).

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurzętnik na lata 2016-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.